

Verslag over de solvabiliteit en de financiële positie

(Solvency and Financial Condition Report of SFCR)

1	SAMENVATTING.....	7
1.1	Inleiding.....	7
1.2	Belangrijke gebeurtenissen tijdens de periode.....	7
1.3	Prestaties.....	7
1.4	Solvabiliteit.....	8
1.5	Governancesysteem.....	8
1.6	Risicoprofiel.....	8
2	ACTIVITEITEN EN PRESTATIES	10
2.1	Activiteiten.....	10
2.1.1	Naam en juridische vorm.....	10
2.1.2	Toezichhoudende autoriteit.....	10
2.1.3	Externe auditor	10
2.1.4	Houders van gekwalificeerde deelnemingen in Curalia	11
2.1.5	Verzekeringstakken en geografisch gebied	11
2.1.6	Belangrijke zakelijke of andere gebeurtenissen tijdens de rapporteringsperiode.....	11
2.2	Verzekeringstechnisch resultaat	12
2.3	Beleggingsresultaat.....	14
2.4	Resultaat van overige activiteiten.....	16
2.5	Overige informatie	16
3	GOVERNANCESYSTEEM	17
3.1	Beleidsstructuur, beloning en aandeelhouderschap	17
3.1.1	Vennootschapsorganen.....	17
3.1.1.1	Taken en verantwoordelijkheden van de vennootschapsorganen.....	17
3.1.1.1.1	Raad van Bestuur	17
3.1.1.1.2	Directiecomité.....	18
3.1.1.2	Het bureau	18
3.1.1.2.1	Comités	18
3.1.2	Beloning.....	20
3.1.2.1	Beloningsbeleid en de beloningspraktijken	20
3.1.2.1.1	Algemeen	20
3.1.2.1.2	Effectieve leiders.....	20
3.1.2.1.3	Niet-uitvoerende leiders	20
3.1.2.1.4	Personeel	21

3.1.2.2	Informatie over de individuele en collectieve prestatiecriteria op basis waarvan variabele beloningscomponenten worden toegekend	21
3.1.2.3	Aanvullende pensioenregeling.....	21
3.1.3	Aandeelhouderschap.....	21
3.1.3.1	Stichtende en gewone leden	21
3.1.3.2	Aandeelhouders die een gekwalificeerde deelneming bezitten	22
3.2	Deskundigheid en professionele betrouwbaarheid, externe functies en transacties met de leiders	22
3.2.1	“Fit & proper”	22
3.2.1.1	Vereisten	22
3.2.1.2	Toetsingsprocedure	22
3.3	Risicobeheersysteem, ORSA-proces en risicobeheerfunctie	23
3.3.1	Risicobeheersysteem (RMS)	23
3.3.1.1	Beschrijving van het risicobeheersysteem.....	23
3.3.1.2	Plaats binnen de organisatie.....	24
3.3.2	Beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit.....	25
3.3.2.1	Procedure.....	25
3.3.2.2	Beoordelingsfrequentie	25
3.3.2.3	Het bepalen van de eigen solvabiliteitsbehoeften	25
3.3.3	Risicobeheerfunctie	27
3.3.4	Internecontrolesysteem	27
3.3.4.1	Doelstellingen	27
3.3.4.2	Verantwoordelijkheden	28
3.3.4.3	Rapportering van geïdentificeerde risico’s	28
3.3.4.4	Monitoring	28
3.3.4.5	Opleiding, Informatie en communicatie	29
3.3.5	Compliancefunctie	29
3.4	Interneauditfunctie	30
3.4.1	Taken en werking.....	30
3.4.2	Onafhankelijkheid.....	31
3.5	Actuariële functie	31
3.6	Uitbesteding.....	32
3.6.1	Beleid	32
3.6.2	Uitbestede kritieke of operationele functies of werkzaamheden: redenen van uitbesteding, toezicht en waarborgen.....	33
4	RISICOPROFIEL	34

4.1	Onderschrijvingsrisico	34
4.1.1	Beoordeling van het onderschrijvingsrisico leven	35
4.2	Marktrisico	36
4.2.1	Beschrijving van het marktrisico.....	36
4.2.1.1	Intrest en herbeleggingsrisico.....	36
4.2.1.2	Spread risico.....	36
4.2.1.3	Aandelenrisico.....	36
4.2.1.4	Vastgoedrisico.....	37
4.2.1.5	Valutarisico.....	37
4.2.1.6	Tegenpartijrisico en concentratierisico.....	37
4.2.2	Beoordeling van het marktrisico.....	37
4.3	Kredietrisico en wanbetalingsrisico	39
4.3.1	Beschrijving van het kredietrisico en wanbetalingsrisico	39
4.3.2	Beoordeling van het risico op wanbetaling van de tegenpartij.....	40
4.4	Liquiditeitsrisico	40
4.5	Operationeel risico.....	40
4.5.1	Beschrijving van het operationeel risico.....	40
4.5.2	Waardering van het operationeel risico	41
4.6	Andere materiële risico's	41
4.7	Overige informatie	41
5	WAARDERING VOOR SOLVABILITEITSDOELEINDEN	42
5.1	Activa.....	42
	Overzicht (in '000)	42
5.1.1	Uitgestelde belastingen	44
5.1.2	Gebouwen.....	44
5.1.3	Participaties	44
5.1.4	Aandelen.....	45
5.1.4.1	Genoteerde aandelen	45
5.1.4.2	Niet-genoteerde aandelen.....	45
5.1.5	Obligaties	45
5.1.6	Beleggingsfondsen.....	45
5.1.7	Afgeleide producten	45
5.1.8	Voorschotten op polissen	45
5.1.9	Overige leningen en hypothecaire leningen.....	45

5.1.10	Aandeel van de herverzekeraar in de technische voorzieningen	46
5.1.11	Vorderingen en overige activa	46
5.2	Technische voorzieningen	46
5.2.1	Overzicht (in '000).....	46
5.2.2	Algemene Bepalingen	47
5.2.2.1	Technische voorzieningen.....	47
5.2.2.2	Onderverdeling	47
5.2.2.3	Contractgrens van een verzekeringsovereenkomst	48
5.2.3	Data.....	48
5.2.4	Assumptions.....	48
5.2.4.1	Rentetermijnstructuur en volatility adjustment	48
5.2.4.2	Economische scenario's (ESF)	48
5.2.4.3	Recurrente inkomsten	49
5.2.4.4	Strategische asset allocatie.....	49
5.2.4.5	Winstdeelnameregel.....	49
5.2.4.6	Dynamische Interestvoet regel	49
5.2.4.7	Kosten	49
5.2.4.8	Sterfte	50
5.2.4.9	Afkooppercentages	50
5.2.4.10	Reducties	50
5.2.5	Technische voorzieningen - Methodologie	50
5.2.5.1	Inleiding.....	50
5.2.5.2	Beste Schatting.....	50
5.2.5.2.1	Stochastisch model	51
5.2.5.3	Risicomarge.....	51
5.2.6	Volatility adjustment	52
5.2.7	Overgangsmaatregel aandelen.....	52
5.3	Overige passiva	53
5.4	Alternatieve beoordelingsmethoden.....	53
5.5	Overige informatie	53
6	Kapitaalbeheer.....	54
6.1	Eigen vermogen	54
6.1.1	Informatie over de doelstellingen, het beleid en de procedures voor het beheer van het eigen vermogen	54
6.1.1.1	De eigenheid van een mutualistische organisatie	54

6.1.1.2	Het verdienmodel van Curalia en de relatie met het kapitaalsbeleid.	54
6.1.1.3	De Risk Appetite en de relatie met het kapitaalsbeleid.....	55
6.1.1.4	ORSA en kapitaalsbeleid.	55
6.1.1.5	Beroep doen op Tier II en tier III elementen.....	55
6.1.1.6	Andere procedurele elementen.....	55
6.1.1.7	Kapitaalbeheerplan op de middellange termijn.	55
6.1.2	Structuur, bedrag en kwaliteit van het eigen vermogen.....	56
6.1.2.1	Paid-in initial funds, members' contributions for mutual undertakings	56
6.1.2.2	Surplus funds.....	56
6.1.2.3	Subordinated liabilities	56
6.1.2.4	Deferred tax assets	56
6.1.2.5	Reconciliation reserve.....	56
6.1.3	Bedrag van het eigen vermogen dat in aanmerking komt om het SCR te dekken.....	57
6.1.4	Bedrag van het eigen vermogen dat in aanmerking komt om het MCR te dekken	57
6.1.5	Eigen vermogen volgens de statutaire jaarrekening en Solvency II	57
6.2	Vereist solvabiliteitskapitaal (SCR) en vereist minimumkapitaal (MCR).....	58
6.2.1	Vereist solvabiliteitskapitaal	58
6.2.2	Minimaal vereist kapitaal	60
6.3	Gebruik van de submodule aandelenrisico op basis van de duratie voor de berekening van het SCR 60	
6.4	Verschillen tussen de standaardformule en het intern model	60
6.5	Niet voldoen aan het MCR en niet voldoen aan het SCR.....	60
6.6	Overige informatie	60

1 SAMENVATTING

1.1 Inleiding

Curalia is een verzekeringsmaatschappij, onder de vorm van een onderlinge verzekeringsvereniging, die enkel in België operationeel is en die vergund is en gecontroleerd wordt door de Nationale Bank van België (NBB) en door de FSMA.

De hoofdactiviteit van Curalia bestaat uit de verkoop van levensverzekeringen van tak 21 aan zorgverleners in België. Het doel van Curalia is haar rendement herverdelen onder de leden. Via haar makelaarsdochter, Curalia Brokers, biedt Curalia aan de zorgverleners ook schadeverzekeringsproducten aan.

1.2 Belangrijke gebeurtenissen tijdens de periode

Het globale incasso op de markt, verbonden met de verkoop van levensverzekering met gegarandeerde intrestvoeten is gedaald, te wijten aan de lage intrestvoeten. De daling bij Curalia is echter te wijten aan totaal andere redenen: de daling van het incasso bij Curalia is veroorzaakt door de vertraging in de betaling van de premies gestort door RIZIV, voor 3 van de 5 sociale statuten voor dewelke een RIZIV betaling verwacht werd: kinesitherapeuten, de artsen en tandartsen. De redenen hiertoe zijn verschillend voor de verschillende doelgroepen en de betaling (meer dan 7 miljoen Eur) is verwacht in 2018. Curalia heeft beslist om de solidariteitswaarborgen voor de betrokkenen, voor dewelke een geldige aanvraag ingediend werd, te prefinancieren om deze leden niet te penaliseren. De stortingen door leden zelf gestort, bleven stabiel in vergelijking met 2016.

Curalia behield haar strategische assetallocatie in 2017 en heeft verder ingezet op diversificatie in beleggingen. Er werd onder andere belegd in een infrastructuurfonds (Schröders) in het luik « vastgoed » van de beleggingsportefeuille.

De tweejaarlijkse waardering van de gebouwen door een externe expert in 2017, leidde tot een neerwaartse aanpassing van de marktwaarde van de investeringen in gebouwen (solv II) met netto 2,4 mio (5%).

De verhoging van de cashpositie eind 2017 is te bekijken in het kader van een vastgoed investering gepland tijdens de eerste dagen van 2018.

1.3 Prestaties

De resultaten van de maatschappij staan vermeld in hoofdstuk 2.

De resultaten van het boekjaar 2017 zoals vermeld in de statutaire jaarrekening, geven een winst aan van 2,0 miljoen EUR (2,0 miljoen EUR en 2016). Dit resultaat houdt rekening met een dotatie van 2 miljoen EUR in het fonds voor toekomstige dotaties en het toekennen van een winstdeelneming op de CuraNova-, pensioenspaar- en individueel leven contracten zodat deze voor 2017 een gegarandeerd rendement bekomen van minimum 1,90%.

Het eigen vermogen van de maatschappij, inclusief de achtergestelde leningen en het fonds voor toekomstige toewijzingen, bedraagt 53,1 miljoen EUR op 31 december 2017 (49,1 miljoen op 31/12/2016).

1.4 Solvabiliteit

De maatschappij gebruikt de standaardformule zoals die is voorgeschreven door EIOPA om de kapitaalsvereisten (SCR/MCR) te berekenen die voortvloeien uit haar activiteiten.

Zo bedraagt het op deze basis berekende vereiste solvabiliteitskapitaal (SCR) 63,4 miljoen EUR op 31 december 2017 (56,3 miljoen EUR op 31/12/2016). Het vereiste minimumkapitaal (MCR) bedraagt 20,2 miljoen EUR (20,3 miljoen op 31/12/2016). Het in aanmerking komend eigen vermogen om de SCR te dekken is 82,1 miljoen EUR. De dekkingsgraad van het SCR voor Curalia bedraagt 129,5% op 31/12/2017 (125% op 31/12/2016). De dekkingsgraad voor het MCR bedraagt 352% (290% op 31/12/2016).

De waardering van de activa en passiva onder Solvency II is beschreven in hoofdstuk 5. Het kapitaalbeheer (eigen vermogen, vereiste solvabiliteitskapitaal en vereiste minimumkapitaal) wordt uitgelegd in hoofdstuk 6.

1.5 Governancesysteem

Curalia heeft een governancesysteem dat aangepast is aan de omvang van de onderneming.

De raad van bestuur bepaalt de algemene ondernemingsstrategie en het risicobeleid en oefent toezicht uit op het directiecomité. Het directiecomité heeft de leiding over de dagelijkse activiteiten van Curalia.

Om haar bij te staan in de uitoefening van haar taken werden er binnen de raad van bestuur meerdere comités opgericht: een comité voor toezicht en risico's, strategisch comité, investeringscomité, ALM-comité en remuneratie- en benoemingscomité.

Gezien de omvang van de vereniging heeft de raad van bestuur beslist geen auditcomité in te voeren. De aan het auditcomité toegewezen taken worden uitgevoerd door de raad van bestuur als geheel.

Daarnaast zijn er 4 onafhankelijke controlefuncties: de risicobeheerfunctie, actuariële functie, compliance functie en interneauditfunctie.

Het risicobeheersysteem werd verder uitgewerkt in 2017 met het opstellen van beleidslijnen, het uitvoeren van de ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) en het opzetten van risicorapporteringen.

Het governancesysteem wordt uitvoerig omschreven in hoofdstuk 3 van onderhavig document.

1.6 Risicoprofiel

De belangrijkste risico's waarmee Curalia wordt geconfronteerd, kunnen als volgt worden samengevat:

- Het marktrisico en in het bijzonder
  - o Het renterisico
  - o Het spreadrisico
  - o Het aandelenrisico
  - o Het vastgoedrisico

- Het onderschrijvingsrisico leven en in het bijzonder
  - o Het risico op massale afkoop (zoals gewaardeerd door de standaardformule)
  - o Het kostenrisico
- Het tegenpartij/kredietrisico
- Het liquiditeitsrisico
- Het operationeel risico

Deze risico's zijn gedetailleerd beschreven in het hoofdstuk 4 Risicoprofiel.

2 ACTIVITEITEN EN PRESTATIES

2.1 Activiteiten

Het mission statement zoals bepaald door de raad van bestuur van Curalia luidt:

“Curalia is een onderlinge verzekeringsvereniging beheerd door en voor de medische zorgverleners die de optimalisering en de bescherming van het patrimonium van haar leden waarborgt, door de ontwikkeling van producten en bijstand in verzekeringen eigen aan het beroep, onder meer in de pensioenvorming, de solidariteit, de invaliditeit, de beroepsaansprakelijkheid.”

De activiteit van Curalia bestaat uit de verkoop van levensverzekeringen tak 21 aan zorgverleners in België. Het doel van Curalia is haar rendement herverdelen onder de leden. Via haar makelaarsdochter, Curalia Brokers, biedt Curalia aan de zorgverleners ook schadeverzekeringsproducten aan.

2.1.1 Naam en juridische vorm

Naam: Curalia

Juridische vorm: Onderlinge Verzekeringsvereniging

Adres: Tweekerkenstraat 33, 1000 Brussel

2.1.2 Toezichthoudende autoriteit

NBB

de Berlaimontlaan 3

1000 Brussel

Tel +32 2 221 21 11

Dossierverantwoordelijke: De heer J. Hooyberghs

FSMA

Congresstraat 12

1000 Brussel

2.1.3 Externe auditor

KPMG Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door Kenneth Vermeire

Luchthaven Brussel Nationaal 1K

1930 Zaventem

Tel +32 2 708 43 00

2.1.4 Houders van gekwalificeerde deelnemingen¹ in Curalia

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 850.000 EUR. De beroepsverenigingen Axxon en UPB-AVB hebben een aandeel van meer dan 10% in het kapitaal.

2.1.5 Verzekeringstakken en geografisch gebied

Curalia verkoopt enkel tak 21-levensverzekeringsproducten in België. Via haar dochtervennootschap Curalia Brokers CVBA, verzekeringsmakelaar erkend onder het nummer 42573, biedt Curalia ook variaverzekeringen aan haar leden.

2.1.6 Belangrijke zakelijke of andere gebeurtenissen tijdens de rapporteringsperiode

Het globale incasso op de markt, verbonden met de verkoop van levensverzekering met gegarandeerde intrestvoeten is gedaald, te wijten aan de lage intrestvoeten. De daling bij Curalia is echter te wijten aan totaal andere redenen : de daling van het incasso bij Curalia is veroorzaakt door de vertraging in de betaling van de premies gestort door RIZIV, voor 3 van de 5 sociale statuten voor dewelke een RIZIV betaling verwacht werd : kinesitherapeuten, de artsen en tandartsen. De redenen hiertoe zijn verschillend voor de verschillende doelgroepen en de betaling (meer dan 7 miljoen Eur) is verwacht in 2018. Curalia heeft beslist om de solidariteitswaarborgen voor de betrokkenen, voor dewelke een geldige aanvraag ingediend werd, te prefinancieren om deze leden niet te penaliseren. De stortingen door leden zelf gestort, bleven stabiel in vergelijking met 2016.

Curalia behield haar strategische assetallocatie in 2017 en heeft verder ingezet op diversificatie in beleggingen. Er werd onder andere belegd in een infrastructuurfonds (Schröders) in het luik « vastgoed » van de beleggingsportefeuille.

De tweejaarlijkse waardering van de gebouwen door een externe expert in 2017, leidde tot een neerwaartse aanpassing van de marktwaarde van de investeringen in gebouwen (solv II) met netto 2,4 mio (5%).

De verhoging van de cashpositie eind 2017 is te bekijken in het kader van een vastgoed investering gepland tijdens de eerste dagen van 2018.

---

¹ het in een onderneming, rechtstreeks of onrechtstreeks, bezitten van tenminste 10 % van het kapitaal of van de stemrechten, dan wel van een percentage dat het mogelijk maakt om invloed van betekenis uit te oefenen op de bedrijfsvoering van deze onderneming

De resultaten (in '000 EUR) evolueerden als volgt:

	2017	2016	2015
Verzekeringstechnisch resultaat	-18.689	-16.184	-17.029
Beleggingsresultaat	25.921	20.677	28.258
Wijziging fonds voor toekomstige dotaties	-2.000	0	-4.800
Overige opbrengsten en kosten	-54	434	1.384
Belastingen	-3.159	-2.883	-2.642
Resultaat van het boekjaar	2.019	2.044	5.171

Het resultaat na belastingen zoals blijkt uit de statutaire jaarrekening bedraagt 2,0 mio t.o.v. 2,0 mio in 2016. Er werd een winstdeelneming toegekend aan de CuraNova- pensioenspaar- en individueel leven contracten, zodat het rendement voor 2017 minimum 1,90% bedraagt. Er werd tevens 2 mio gereserveerd in het fonds voor toekomstige dotaties zodat dit 6,8 mio bedraagt eind 2017. Dit fonds kan in de toekomst gebruikt worden om winstdeelneming toe te kennen.

Het resultaat van het boekjaar werd, na uitkering van een dividend van 23.071 EUR aan de aandeelhouders, toegevoegd aan het eigen vermogen waardoor het statutair eigen vermogen samen met de achtergestelde lening en het fonds voor toekomstige dotaties op 31 december 2017 53,1 mio EUR bedraagt (49,1 mio EUR op 31/12/2016).

2.2 Verzekeringstechnisch resultaat

Het verzekeringstechnisch resultaat (in '000) is samengesteld als volgt:

	2017	2016	2015
Brutopremies	31.967	39.590	41.830
Schadelast	-31.700	-29.730	-26.133
Wijziging van de voorziening leven	-13.728	-20.231	-27.311
Bedrijfskosten	-5.016	-5.551	-5.118
Herverzekeringsresultaat	-212	-262	-297
Verzekeringstechnisch resultaat	-18.689	-16.184	-17.029

Door vertraging in de administratieve procedures voor de goedkeuring en de publicatie van het KB voor het RIZIV-statuut van de kinesitherapeuten, de artsen en de tandartsen, zijn de premies voor deze beroepsgroepen niet uitbetaald begin januari zoals voor de andere zorgverleners, maar zullen ze later in de loop van 2018 betaald worden. Het incasso (brutopremies) is hierdoor gedaald van 39,5 miljoen EUR tot 32,0 miljoen EUR. Rekening houdend met de premies die we nog verwachten voor de kinesitherapeuten, de artsen

en de tandartsen, zou het incasso op het niveau van 2016 gelegen hebben. Deze premies zullen in het incasso van 2018 opgenomen worden.

De toekenning van sociale voordelen aan nieuwe beroepen, logopedisten en zelfstandige verplegers, voor het jaar 2016 heeft een beperkte impact op het incasso omdat de eerste stortingen door het RIZIV voor de verpleegkundigen pas eind 2018 zullen plaatsvinden. Het vraagt tijd om bekendheid te verwerven bij deze zorgverleners, die maar weinig vertrouwd zijn met de gespecialiseerde maatschappijen in het domein van pensioenen.

Evolutie van de schadelast

De betalingen aan de leden stegen met 8,9% in vergelijking met 2016 doordat meer contracten op eindvervaldag kwamen.

Deze betalingen omvatten verschillende elementen: betaling van rente, betaling van kapitalen op het einde van het contract (vervroegd of niet), uitkeringen in het kader van aanvullende solidariteitswaarborgen van de contracten van de tweede pijler maar ook de anticipatieve taks op de reserves van de contracten voor pensioensparen en individuele levensverzekering.

De stijging van de technische voorziening 'leven' is in 2017 veel kleiner dan in 2016 (13,7 miljoen EUR ten opzichte van 20,2 miljoen EUR) doordat het incasso lager is dan in 2016 en de betalingen aan de leden hoger lagen (zie hierboven).

De bedrijfskosten van 2017 zijn afgenomen in vergelijking met 2016 hoofdzakelijk ten gevolge van het éénmalig karakter van een aantal kosten van vorig jaar die zich niet herhaalden, zoals de beroepsbeurs van apothekers die dit jaar niet plaatsvond, de verhuis van de maatschappelijke zetel in 2016, kosten n.a.v. de inwerkingtreding van Solvency in 2016, de kost van de ALM-studie die om de 2 jaar plaats vindt,

De bedrijfskosten dalen zelfs terug onder het niveau van 2015.

2.3 Beleggingsresultaat

Het beleggingsresultaat zoals blijkt uit de jaarrekening, bedraagt voor 2017 25,9 mio t.o.v. 20,7 mio in 2016.

	2017	2016	2015
beleggingsresultaat	25.921	20.677	28.257
<u>recurrente netto-opbrengsten</u>	<u>14.612</u>	<u>16.748</u>	<u>19.812</u>
obligaties	7.058	7.685	7.040
aandelen	2.174	2.577	4.528
beleggingsfondsen	2.848	3.794	4.837
Gebouwen (incl afschr)	25	68	364
leningen en voorschotten op polissen	2.582	2.789	2.980
financiële instrumenten	-314	-401	0
bestuurdersvergoedingen	240	240	240
wisselkoersverschillen	-1	-4	-177
<u>beheerskosten beleggingen</u>	<u>-667</u>	<u>-566</u>	<u>-651</u>
<u>intrest achtergestelde lening e.a.</u>	<u>-245</u>	<u>-264</u>	<u>-500</u>
<u>niet-gerealiseerde +/- waarden</u>	<u>-68</u>	<u>-470</u>	<u>-2.314</u>
aandelen	-68	-470	-1.746
gebouwen	0	0	-255
leningen en voorschotten op polissen	0	0	-280
niet-gerealiseerde wisselkoersverschillen	0	0	-33
<u>gerealiseerde +/- waarden</u>	<u>12.289</u>	<u>5.229</u>	<u>11.910</u>
obligaties	9.543	3.879	4.250
aandelen	2.746	928	7.644
beleggingsfondsen	0	422	16

De afname van de recurrente opbrengsten wordt verklaard door de lagere intrestopbrengsten uit obligaties (aankopen van obligaties gebeurden de laatste jaren aan lagere yields), lagere opbrengst uit het fonds Oaktree en minder dividenden uit aandelen (in december 2016 werden nog een groot deel (financiële) aandelen verkocht).

De netto-opbrengst van de gebouwen (na aftrek van afschrijvingen) is lager dan vorig jaar aangezien in het resultaat van 2017 reeds afschrijvingen zitten op de nieuwe zetel voor een volledig jaar.

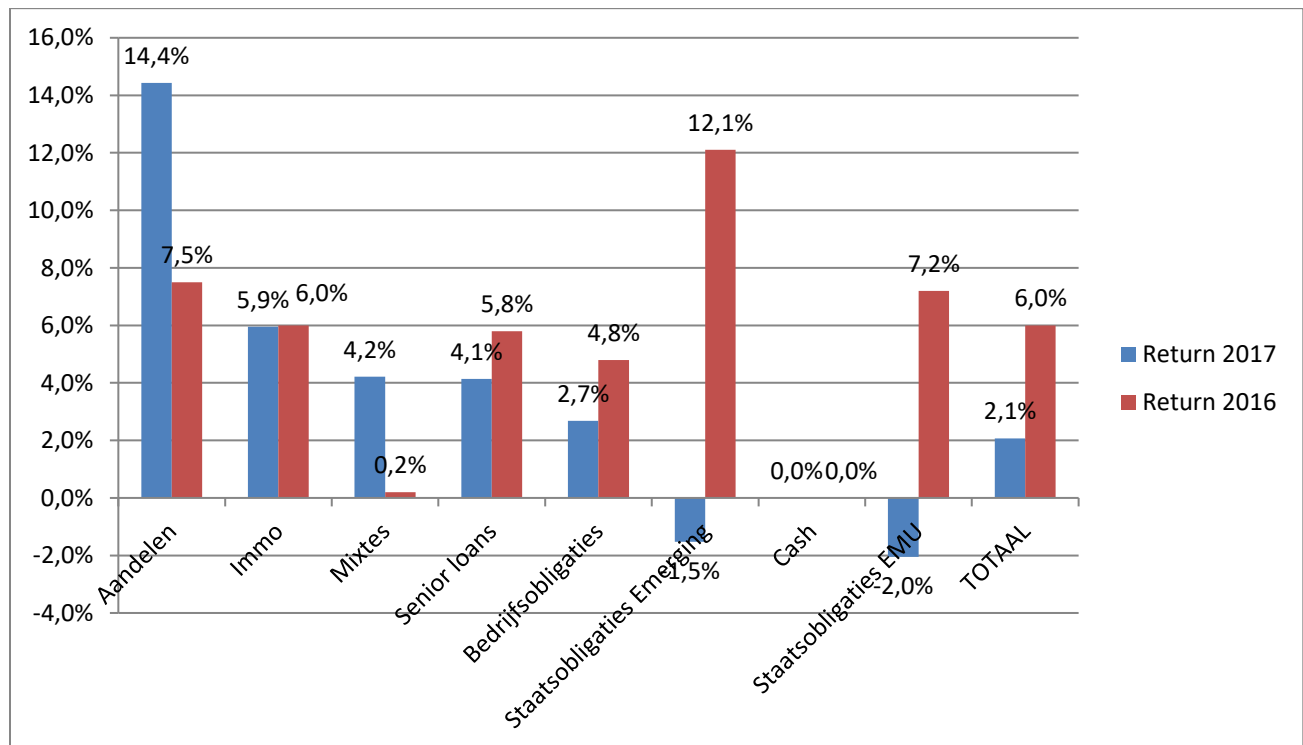
In 2016 werd een gedeelte van de aandelenportefeuille ingedekt met opties, die vervielen in januari 2017. De kost van deze indekking bedroeg 0,3 mio.

Er werden netto minder waardeverminderingen op de portefeuille geboekt dan vorig jaar door de positieve evolutie op de financiële markten. In 2017 gebeurde een waardering van de gebouwen in de beleggingsportefeuille door een expert. Voor enkele gebouwen lag de geschatte marktwaarde lager dan de boekwaarde maar deze minderwaarden werden niet als duurzaam beschouwd en bijgevolg werd geen waardevermindering geboekt in de Belgische jaarrekening.

Voor de berekeningen van de kapitaalsverseiste (solv II) leidde deze waardering tot een neerwaartse aanpassing van de marktwaarde van de investeringen in gebouwen met netto 2,4 mio (5%).

De verkoop van aandelen en obligaties binnen de discretionaire mandaten in een jaar waarin de aandelenkoersen positief evolueerden en de rente laag bleef, hebben geleid tot aanzienlijke meerwaarden.

De return voor de gehele portefeuille bedroeg in 2017 2,1% t.o.v. 6,0% in 2016, gerekend aan marktwaarde. Als we op een meer gedetailleerd niveau gaan kijken, hebben de verschillende activaklassen volgende return gerealiseerd.

Op 31/12/2017 bedroeg de netto niet-gerealiseerde meerwaarde op de totale beleggingsportefeuille 28,4 mio. Hiervan zijn 11,9 mio toe te wijzen aan de obligatieportefeuille en 10,2 mio aan de aandelenportefeuille.

2.4 Resultaat van overige activiteiten

De overige opbrengsten en kosten betreffen hoofdzakelijk de doorgerekende kosten aan Curalia Brokers en de taks op de winstdeelnamen.

2.5 Overige informatie

Curalia betwist de belastbaarheid van de knipperlichtvoorziening. Sinds de invoering van de verplichting tot het aanleggen van bijkomende 'knipperlichtreserves', betoogt Curalia dat deze fiscaal aftrekbaar zijn. In eerste aanleg werd Curalia hierin gevolgd door de rechtbank van Brussel in haar vonnis van 16 januari 2016. De fiscus heeft hiertegen beroep aangetekend op 17 februari. Indien in beroep het huidige vonnis bevestigd wordt, zal de belasting die hier vermeld wordt, niet verschuldigd zijn.

3 GOVERNANCESYSTEEM

3.1 Beleidsstructuur, beloning en aandeelhouderschap

3.1.1 Vennootschapsorganen

De raad van bestuur bepaalt de algemene ondernemingsstrategie en het risicobeleid en oefent toezicht uit op het directiecomité. Het directiecomité heeft de leiding over de dagelijkse activiteiten van Curalia.

Om haar bij te staan in de uitoefening van haar taken werden er binnen de raad van bestuur meerdere comités opgericht.

Daarnaast zijn er 4 onafhankelijke controlefuncties.

3.1.1.1 Taken en verantwoordelijkheden van de vennootschapsorganen

3.1.1.1.1 Raad van Bestuur

De raad van bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor Curalia. Hij oefent alle bevoegdheden uit die niet zijn voorbehouden aan de algemene vergadering en die niet tot de bevoegdheid van het directiecomité behoren.

Meer in het bijzonder betreft het volgende taken die kunnen opgedeeld worden in drie aspecten: strategie, risicobeleid en toezicht.

Strategie

- vastleggen van de doelstellingen en waarden van de onderneming;
- de hoofdlijnen van de organisatiestructuur bepalen;
- valideren van de voornaamste beleidslijnen en rapporteringen;

Risicobeleid

- bepalen van het risicobeleid inclusief de risicobereidheid en de algemene risicotolerantielimieten;
- goedkeuren van het algemeen risicobeheerbeleid en van de voornaamste beleidslijnen inzake risicobeheer;
- het nemen van strategische beslissingen op risicogebied en nauw betrokken zijn bij het doorlopende toezicht op de ontwikkeling van het risicoprofiel o.m. op basis van informatie verstrekt door het comité van toezicht en risico's.

Toezicht

- toezicht uitoefenen op de activiteiten en in het bijzonder op het directiecomité en op de naleving van het risicobeleid, door effectief gebruik te maken van de onderzoeksbevoegdheden waarover de bestuurders beschikken en via de rapportering door de onafhankelijke controlefuncties en via rapportering en notulen van het directiecomité;
- minstens jaarlijks de doeltreffendheid van het governancesysteem beoordelen en nagaan of de vier onafhankelijke controlefuncties correct worden uitgeoefend en erop toezien dat het directiecomité de nodige maatregelen neemt om eventuele tekortkomingen aan te pakken;
- bepalen welke maatregelen moeten worden getroffen naar aanleiding van de bevindingen en aanbevelingen van de interne audit en ervoor zorgen dat deze maatregelen worden uitgevoerd;
- minstens jaarlijks het beloningsbeleid beoordelen en toezien op de tenuitvoerlegging ervan;

- minstens jaarlijks nagaan of de instelling beschikt over een doelmatige interne controle betreffende de betrouwbaarheid van het financiële verslaggevingproces;
- de eindverantwoordelijkheid dragen voor een reeks aspecten in verband met de rapportering en de openbaarmaking van informatie.

Aan bestuurders die geen lid zijn van het directiecomité, kunnen, op initiatief van het directiecomité, bijzondere opdrachten worden toevertrouwd; zij mogen geen effectieve leidinggevende functie vervullen bij Curalia. Deze opdrachten zijn beperkt tot adviesopdrachten en voorbereidend werk in het kader van de toezichts- en/of beleidsfunctie van de raad van bestuur.

De niet-uitvoerende bestuurders evalueren minstens éénmaal per jaar de wisselwerking met de uitvoerende bestuurders.

3.1.1.1.2 Directiecomité

Het directiecomité is verantwoordelijk voor

- de concrete leiding over de activiteiten van Curalia
- de tenuitvoerlegging van de strategie en het risicobeheerssysteem
- de invoering van een organisatie- en operationele structuur
- de rapportering aan de raad van bestuur en de NBB.

De interne taakverdeling van de effectieve leiders is als volgt:

- Chief Executive Officer: algemeen beheer, personeelsbeleid, strategie en marktontwikkeling, beleggingen, juridische aangelegenheden, IT en compliance
- Chief Commercial Officer: commercieel beheer, marketing, verkoop, public relations, dagdagelijks beheer, technisch beheer
- Chief Risk Officer: risicobeheer
- Chief Financial Officer: boekhouding, beleggingen & financieel beheer, rapportering, opvolging actuarieel beheer, eManex, eCorporate

3.1.1.2 Het bureau

Het bureau bereidt de beraadslagingen van de raad van bestuur voor. Het is geen beslissingsorgaan en kan zich niet in de plaats stellen van de raad van bestuur noch van het directiecomité.

3.1.1.2.1 Comités

Binnen de raad van bestuur werden volgende comités opgericht: comité voor toezicht en risico's, strategisch comité, investeringscomité, ALM-comité en remuneratie- en benoemingscomité.

Gezien de omvang van de vereniging heeft de raad van bestuur beslist geen auditcomité in te voeren. De aan het auditcomité toegewezen taken worden uitgevoerd door de raad van bestuur als geheel.

De taken van de raad van bestuur fungerend als auditcomité zijn de volgende: monitoring van

- o het financiële verslaggevingsproces,
- o de doeltreffendheid van de internecontrole- en risicobeheerssystemen,
- o de interne audit
- o de wettelijke controle van de jaarrekening (inclusief de opvolging van de vragen en aanbevelingen van de erkend commissaris)
- o de onafhankelijkheid van de erkend commissaris.

3.1.1.2.1.1 Comité voor toezicht en risico's

Begin 2018 werd de naam van het risicocomité gewijzigd naar "comité voor toezicht en risico's". De opdracht van het comité blijft ongewijzigd.

De werkzaamheden van het comité voor toezicht en risico's met betrekking tot de risicostrategie en de goede werking van de risicobeheerfunctie moeten de raad van bestuur in staat stellen een oordeel te vormen over de doeltreffendheid van het door het directiecomité opgezette risicobeheersysteem.

Meer in het bijzonder betreft het volgende taken:

- Advies verstrekken aan de raad van bestuur over alle aspecten die verband houden met de huidige en toekomstige risicostrategie en risicotolerantie;
- De raad van bestuur bij staan in de uitoefening van het toezicht op de uitvoering van die strategie door het directiecomité;
- Evalueren van de toereikendheid van de organisatie, de beschikbare middelen en bevoegdheden voor de identificatie, meting, beheer en melding van de belangrijkste risico's;
- Evalueren van de passendheid van de procedures voor de opvolging en het beheer van de risico's;
- De Chief Risk Officer horen, advies verstrekken aan de raad van bestuur over de organisatie van de risicobeheerfunctie

3.1.1.2.1.2 Strategisch comité

Het strategisch comité heeft tot doel de raad van bestuur bij te staan in haar algemene strategische beslissingen. Het rapporteert uitsluitend aan de raad van bestuur en brengt geregeld verslag uit.

3.1.1.2.1.3 Investeringscomité

Het investeringscomité heeft tot doel de raad van bestuur bij te staan in haar strategische beslissingen aangaande de beleggingsportefeuille. Het rapporteert uitsluitend aan de raad van bestuur en brengt geregeld verslag uit.

Tot de taken van het comité behoren ondermeer:

- Opvolgen strategische asset allocatie en tactische limieten en eventuele wijzigingen aan de raad van bestuur voorstellen.
- Evalueren prestaties verschillende asset managers en opvolgen rendement van de beleggingsportefeuille o.b.v. rapporten van het financieel comité.
- De selectie van externe beheerders actief opvolgen en hierover advies uitbrengen aan de raad van bestuur.
- Nieuwe investeringen (vastgoedprojecten, asset klasse,...) adviseren aan de raad van bestuur
- Advies verlenen aan de raad van bestuur omtrent het beleggingsbeleid
- Toezicht op de uitvoering door het financieel comité van de beleidslijnen inzake beleggingen, via de rapportering door dit comité.

3.1.1.2.1.4 ALM-comité

Het comité voor toezicht en risico's en het investeringscomité komen minimaal één keer per jaar samen om te vergaderen als ALM-comité (Assets & Liabilities Management). Dit comité heeft als taak advies te geven aan de raad van bestuur inzake strategische beslissingen m.b.t. ALM en toezicht te houden op de uitvoering van het ALM-beleid (ALM-studie, cash-flow analyses, hypothesen hiervoor gebruikt).

3.1.1.2.1.5 *Remuneratie- en benoemingscomité*

Het remuneratiecomité heeft volgende taken:

- De raad van bestuur adviseren over het beloningsbeleid van Curalia en over het bedrag van de vergoeding van de bestuurders vertegenwoordigers van de leden, van de onafhankelijke bestuurders en van het directiecomité en over het bedrag van de vergoeding van de bestuurders voor de bijzondere opdrachten;
- Voorbereiden van beslissingen over beloning, met name beslissingen die gevolgen hebben voor de risico's en het risicobeheer van de onderneming en waarover de raad van bestuur zich moet uitspreken;
- Rechtstreeks toezicht uitoefenen op de beloning van de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties;
- De raad van bestuur adviseren inzake benoemingen van bestuurders aan de hand van selectiecriteria vastgesteld door de raad en in overeenstemming met de richtlijnen van de toezichthouders.
- Organisatie van de opleiding in het kader van de beleidslijn fit & proper.
- Toezicht op de naleving van het fit & proper principe.

3.1.2 Beloning

3.1.2.1 Beloningsbeleid en de beloningspraktijken

3.1.2.1.1 Algemeen

Het beloningsbeleid van Curalia is er niet op gericht om buitensporige beloningen uit te keren, noch om de beloning te koppelen aan het financieel resultaat van de onderneming.

3.1.2.1.2 Effectieve leiders

De globale bezoldiging van het directiecomité wordt vastgesteld door de raad van bestuur, na advies van de voorzitter van het directiecomité en het remuneratie- en benoemingscomité.

Deze globale bezoldiging geldt voor alle functies die de leden van het directiecomité uitoefenen in de vereniging alsook in de vennootschappen waarin de vereniging een deelneming heeft.

De verdeling van de globale bezoldiging tussen de leden van het directiecomité gebeurt door de voorzitter van het directiecomité, in overleg met het remuneratie- en benoemingscomité. Er wordt rekening gehouden met de functie, ervaring en marktgegevens. De bezoldiging van de voorzitter van het directiecomité wordt vastgelegd door het remuneratie- en benoemingscomité.

De toegekende bezoldigingen hangen niet af van de resultaten van de vereniging.

3.1.2.1.3 Niet-uitvoerende leiders

De algemene vergadering stelt het globaal bedrag van de vergoeding van de bestuurders vertegenwoordigers van de leden en van de onafhankelijke bestuurders vast.

De raad van bestuur bepaalt de vaste vergoeding per bestuurder per zitting. Voor de bestuurders-voorzitters van de comités bepaalt de raad van bestuur een vaste jaarlijkse vergoeding.

De vergoeding voor bijzondere opdrachten van bestuurders wordt, per opdracht, door de raad van bestuur vastgesteld op eensluidend advies van het remuneratiecomité.

3.1.2.1.4 Personeel

Leidraad voor het beloningsbeleid van Curalia zijn de minimumbarema's van het paritair comité 306. In grote lijnen wordt het loon van de personeelsleden op deze barema's afgestemd.

De directie beslist over eventuele loonsverhogingen van de personeelsleden in functie van de prestaties die ze leveren. Het remuneratie- en benoemingscomité controleert op regelmatige basis het algemene salarisoniveau van de personeelsleden en adviseert specifiek over de remuneratie van de leden van het directiecomité.

Variabele beloningscomponenten zijn strikt afgelijnd en volgen de richtlijnen voorgeschreven door het paritair comité. Ze worden tot het minimum beperkt. Er worden dus geen significante variabele beloningen toegekend.

De HR Officer wordt bij de opstelling van het beloningsbeleid betrokken.

3.1.2.2 Informatie over de individuele en collectieve prestatiecriteria op basis waarvan variabele beloningscomponenten worden toegekend

Jaarlijks houdt de directie een individueel evaluatiegesprek met elk personeelslid, waarin de evolutie van zijn prestaties wordt besproken en geëvalueerd.

In functie van de beoordeling van de prestaties van betrokken persoon kent de directie een bonus toe. Bij de beoordeling van de prestaties van het personeelslid wordt rekening gehouden met de verworven vakkundigheid, de inzet en de verantwoordelijkheidszin van het personeelslid.

Ook de naleving van de procedures en de zin voor teamwerk spelen een rol bij de beoordeling.

3.1.2.3 Aanvullende pensioenregeling

Voor alle personeelsleden werd er een groepsverzekering van het type vaste bijdragen afgesloten voor de opbouw van een aanvullend pensioen.

Het bijdragepercentage voor de leden van het directiecomité en de verantwoordelijke voor de onafhankelijke controlefuncties is identiek aan dit geldend voor de overige personeelsleden.

3.1.3 Aandeelhouderschap

3.1.3.1 Stichtende en gewone leden

Curalia is een onderlinge verzekeringsvereniging die in 1968 opgericht werd door de beroepsverenigingen van apothekers, later (in 2003) vervoegd door de beroepsvereniging van kinesitherapeuten. Deze stichtende leden hebben bijdragen gestort die het maatschappelijk fonds van de vereniging vertegenwoordigen. Ze worden ingedeeld in volgende categorieën:

- A tot en met J: volgens het gebied waarin de stichtende leden zijn georganiseerd en hun zetel hebben (de provinciale beroepsverenigingen)
- K: de overkoepelende beroepsverenigingen, federaal en/of regionaal opererend

Daarnaast telt de vereniging gewone leden. Een gewoon lid is elke persoon die een individueel contract onderschrijft bij Curalia. Op 31 december 2017 telde de vereniging ca. 21.237 gewone leden.

De vereniging brengt de Nationale Bank van België op de hoogte van elke uittreding of toetreding van stichtende leden.

Curalia is niet op de hoogte van overeenkomsten tussen de stichtende leden onderling m.b.t. Curalia ("aandeelhoudersovereenkomst").

3.1.3.2 Aandeelhouders die een gekwalificeerde deelneming bezitten

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 850.000 EUR. De beroepsverenigingen Axxon en UPB-AVB hebben een aandeel van meer dan 10% in het kapitaal.

3.2 Deskundigheid en professionele betrouwbaarheid, externe functies en transacties met de leiders

3.2.1 "Fit & proper"

3.2.1.1 Vereisten

Voor elke functie die binnen de scope van de wet valt moet een schriftelijk functieprofiel worden opgesteld.

Hiertoe worden de precieze activiteiten van de functie in kaart gebracht zodat nauwkeurig kan bepaald worden welke verantwoordelijkheden die bepaalde functie met zich meebrengt en welke kennis, ervaring en vaardigheden in het bijzonder vereist zijn. Om passende diversiteit in kwalificaties, kennis en relevante ervaring te waarborgen, wordt rekening gehouden met de respectieve taken die aan individuele personen worden toebedeeld.

Voor wat betreft de niet-uitvoerende bestuurders en de onafhankelijke bestuurders zijn de verantwoordelijkheden, taken en het functieprofiel beschreven in punt 3.1.1.1.1.

Het remuneratie- en benoemingscomité ziet toe op de accuraatheid van de omschrijving van de verantwoordelijkheden en taken voor wat betreft de niet-uitvoerende bestuurders en de onafhankelijke bestuurders en stelt desgevallend de nodige aanpassingen of aanvullingen voor aan de raad van bestuur.

Eveneens waakt het remuneratie- en benoemingscomité er over dat de leden van de raad van bestuur beschikken over de geschikte kwalificaties, ervaring en kennis zoals omschreven in de beleidsnota.

Het functieprofiel voor de leden van het directiecomité wordt opgesteld door de voorzitter van het directiecomité; dat van de verantwoordelijke van een onafhankelijke controlefunctie door het directiecomité, en wordt geactualiseerd bij elke nieuwe vacature.

3.2.1.2 Toetsingsprocedure

Elke kandidaat moet aan de voorzitter van het benoemings- en remuneratiecomité of, naargelang de functie, aan de voorzitter van het directiecomité, de in de beleidsnota omschreven documenten over makenter staving van zijn deskundigheid en betrouwbaarheid.

Na screening door voornoemde verantwoordelijke op basis van de overgemaakte documenten en één of meerdere interviews, wordt de informatie getoetst door bijvoorbeeld contact met referenties en kan de kandidaat gevraagd worden deel te nemen aan assessments georganiseerd door gespecialiseerde firma's.

De selectiebeslissing wordt schriftelijk vastgelegd en gemotiveerd.

Vóór de benoeming of aanstelling wordt aan de Nationale Bank van België de informatie en documenten meegedeeld die haar toelaten te beoordelen of deze personen de vereiste professionele betrouwbaarheid, deskundigheid en passende ervaring bezitten.

De hierboven beschreven procedures, met uitzondering van de voorafgaande goedkeuring door de Nationale Bank van België, worden eveneens toegepast op personen belast met het uitvoeren van een uitbestede controlefunctie.

Binnen de onderneming zal Curalia een persoon aanstellen met algehele verantwoordelijkheid voor de uitbestede sleutelfunctie. De hierboven beschreven principes en procedures worden in hun geheel toegepast op deze verantwoordelijken.

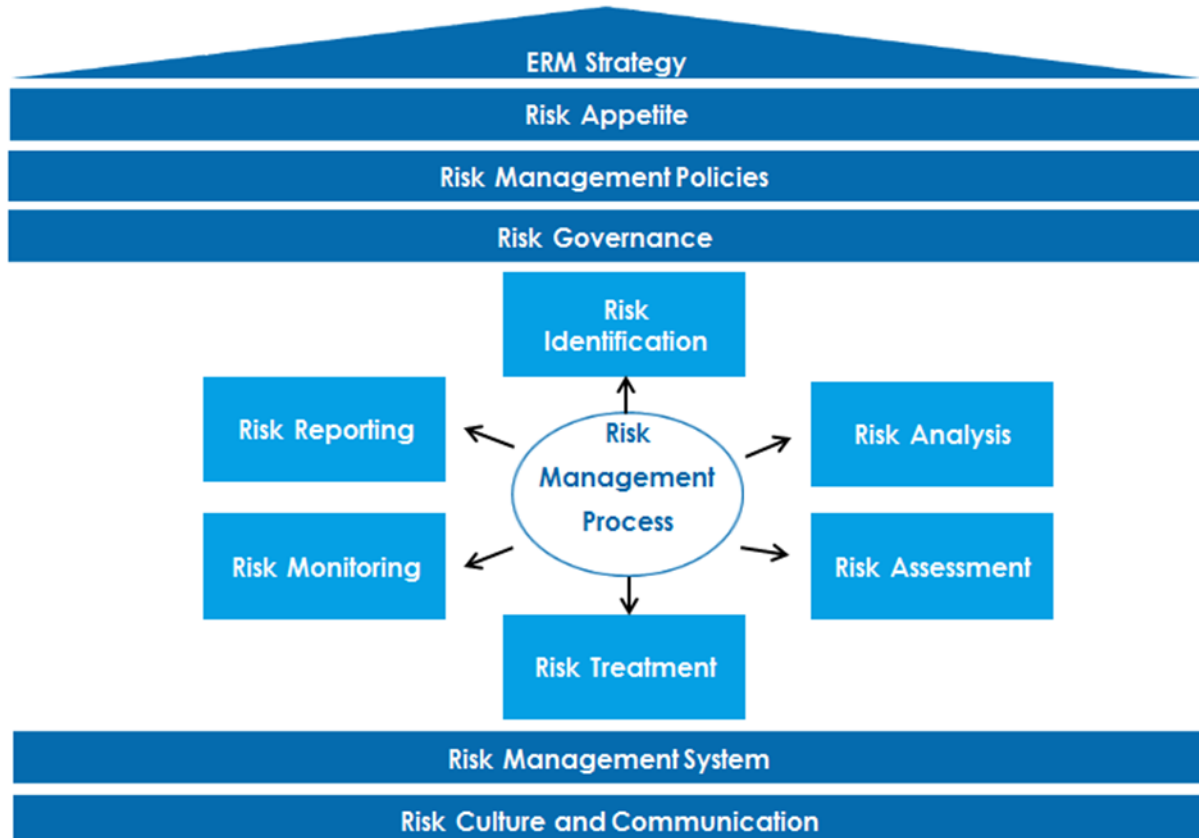
De principes van deskundigheid en betrouwbaarheid gelden vanzelfsprekend voor al de medewerkers van Curalia, zowel bij aanwerving als tijdens het dienstverband.

3.3 Risicobeheersysteem, ORSA-proces en risicobeheerfunctie

3.3.1 Risicobeheersysteem (RMS)

3.3.1.1 Beschrijving van het risicobeheersysteem

Curalia heeft een risicobeheerssysteem ingevoerd dat geïllustreerd wordt in het schema hieronder :

Het gaat hier zowel om een “top down” benadering (de raad van bestuur bepaalt de strategie en de limieten in het risicokader) als een “bottom up” benadering (het rapporteringssysteem moet het voor de rRaad van bestuur mogelijk maken geïnformeerd te worden over alle gebeurtenissen daaromtrent).

De strategie inzake risk management is de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur. Met het oog op de voorbereiding en de opvolging van de bevoegdheden van de raad werd het comité voor toezicht en risico's opgericht.

De rol van het comité voor toezicht en risico's is om de objectieven inzake risicobeheersing en de organisatie van het risicobeheersysteem vast te leggen. Volgende aandachtspunten komen aan bod :

- Risk appetite en limieten : In overeenstemming met de doelstelling van de risicostrategie, dient een globaal niveau van aanvaardbare risico's bepaald te worden. Deze globale risico's worden vervolgens verder vertaald naar limieten voor de verschillende onderliggende risico's.
- Risk management policies : Omschrijving van de praktische implementatie van de vooropgestelde risico strategie en risk appetite. Alle policies worden door de raad van bestuur gevalideerd en goedgekeurd.
- Risk governance : Bij Curalia wordt de opvolging van de alle componenten van de risicobeheer vervuld door het comité voor toezicht en risico's. Voor de controle en het respecteren van de limieten en de risk appetite wordt een beroep gedaan op “key risk indicators” (KRI).
- De Risk Management Functie (RMF) staat in voor de implementatie van het risicobeheersysteem en brengt verslag uit aan het comité voor toezicht en risico's dat op zijn beurt de raad van bestuur informeert en adviseert.
- Risk management proces: De gedefinieerde processen moeten toelaten om de analyse, de opvolging, de monitoring en de rapportering in verband met risicobeheer mogelijk te maken. Deze processen worden gestuurd door de risk management functie.
- De Risk management functie zorgt ervoor dat het risicobeheer op een gepaste manier verspreid wordt doorheen de organisatie. Rekening houden met de omvang van Curalia, is niet enkel het formeel risicobeleid van belang maar ook de praktische organisatie in de verschillende comité's en beslissingsprocessen.

De rol van het risicobeheersysteem bestaat erin om de risico's te identificeren die een materiële impact kunnen hebben op de activiteiten en de strategische doelstelling van Curalia en dit op een systematische en georganiseerde wijze. Naast de identificatie van de risico's, organiseert het risicobeheersysteem eveneens hoe deze risico's gemeten worden, hoe ze worden opgevolgd, en hoe ze worden gerapporteerd.

Het risicobeheersysteem heeft ook als doelstelling de algehele solvabiliteitsbehoefte te beoordelen, gebaseerd op de eigen inschatting van het risicoprofiel van Curalia en van het eigen vermogen dat nodig is om aan deze risico's, indien ze zich voordoen, te kunnen weerstaan.

3.3.1.2 Plaats binnen de organisatie

Het risicobeheer is geïntegreerd in de organisatiestructuur op transversale wijze om reden dat elk departement een risico-gebaseerde benadering hanteert voor de uitwerking van haar interne procedures.

Tevens wordt op het vlak van rapportering voorzien dat binnen de onderneming adequaat gecommuniceerd wordt omtrent de risico's binnen de daartoe aangewezen organen.

De Risk Management Functie, onder leiding van de Chief Risk Officer, staat in voor de implementatie en de opvolging. De Risk Management Functie rapporteert aan het comité voor toezicht en risico's en staat in permanent contact met het Directiecomité, de actuarissen en het Financieel comité.

3.3.2 Beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit

3.3.2.1 Procedure

De beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit wordt in het kader van ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) uitgevoerd.

De wettelijke solvabiliteitsvereisten zijn grotendeels gebaseerd op data uit het verleden en houden bijvoorbeeld geen rekening met toekomstige nieuwe contracten noch met toekomstige premies op bestaande contracten. De solvency II richtlijnen vragen ook om de impact te beoordelen van toekomstige ontwikkelingen, zoals nieuwe bedrijfsactiviteiten of de mogelijkheid van catastrofes, die de financiële draagkracht kunnen beïnvloeden.

Het is eveneens van cruciaal belang dat de raad van bestuur op de hoogte is van alle materiële risico's waaraan de onderneming is blootgesteld, ongeacht of deze risico's zijn meegenomen bij de berekening van de solvabiliteitskapitaalvereiste en of deze risico's wel of niet kwantificeerbaar zijn.

De berekeningen dienen te gebeuren over een tijdshorizon van minimaal 3 jaar.

3.3.2.2 Beoordelingsfrequentie

Een ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) proces wordt minstens één keer per jaar uitgevoerd.

In dit kader is de ORSA gebaseerd op het business plan dat jaarlijks wordt goedgekeurd door de Raad van Bestuur. Het business plan moet een weergave zijn van de operationele strategie en is een bijlage van de ORSA.

Een ORSA zal volledig worden uitgevoerd bij een mogelijke materiële wijziging:

- Van het risicoprofiel van de onderneming.
- Van het governance systeem
- Van de economische en financiële omstandigheden

De aangebrachte wijziging en de impact ervan worden geëvalueerd en gedocumenteerd en de impact wordt op kwalitatieve en kwantitatieve basis gerechtvaardigd.

3.3.2.3 Het bepalen van de eigen solvabiliteitsbehoeften

Curalia houdt een permanente inventaris aan van de risico's voortvloeiend uit haar activiteiten.

Curalia heeft samen met een externe consulent (Willis Towers Watson) een oefening gemaakt waarbij elk risico dat is opgenomen in de standaard Solvency II berekening getoetst wordt aan de eigen inschatting van deze risico's. Bij elk ORSA-proces dient gecheckt of deze aannames nog onverkort van toepassing zijn.

Op basis van deze analyse, heeft het comité voor toezicht en risico's beslist de hieronderstaande scenario's te volgen:

- Sensitiviteit van de solvabiliteitspositie ten aanzien van de wijzigingen van de rentecurve. Het marktrisico in het algemeen, en in het bijzonder, het renterisico hebben een zeer grote impact op de activiteiten van Curalia en haar solvabiliteitspositie. Dit is de reden waarom verschillende scenario's worden getest : rentestijging, rentedaling, behoud van de curve op een historisch laag niveau, stress long term guarantee. Bovendien is er de verplichting om een sensitiviteitstest uit te voeren met de EIOPA rentecurve zonder de aanpassing voor volatiliteit.
- Sensitiviteit van de solvabiliteitspositie bij verhoging van de volatiliteit van de aandelen (-40% overstemmend met tweemaal standaardafwijking van de MSCI Europ Index).
- Toepassing van het spread risico op de staatsobligaties. In het kader van de standaardformule wordt dit risico niet geëvalueerd. In werkelijkheid bestaat dit risico echter en kan het nuttig zijn om na te gaan wat de impact hiervan is voor Curalia.
- Run-off scenario. In het kader van de prospectieve evaluatie van de risico's, hebben de vorige analyses aangetoond dat de nieuwe productie een positieve impact heeft op de solvabiliteitspositie van Curalia. Maar wat gebeurt er mocht deze productie zich niet voordoen of veel lager liggen dan hetgeen werd voorzien in het business plan. Dit is de reden waarom een scenario zonder nieuwe productie wordt uitgetest.
- In het kader van de standaardformule voor het afkooprisico ("lapse"), worden verschillende schokken toegepast en zijn het de resultaten van de meest ongunstige schok die het vereiste kapitaalniveau voor dit risico bepalen. In praktijk, is het massief afkooprisico bepalend voor het vereiste kapitaal voor Curalia. Het niveau van de schok (40% onmiddellijke afkoop) lijkt extreem ten aanzien van de geobserveerde situatie van de portefeuille van Curalia en rekening houdend met de wettelijke en fiscale beperkingen die de mogelijkheid tot afkoop door de leden fel beperken. De impact van een lichtere schok wordt dus geëvalueerd.
- Een werkelijke productie van nieuwe zaken en of nieuwe premies, hoger dan voorzien in het businessplan.

In het kader van het ORSA-proces worden de scenario's nagekeken door het comité voor toezicht en risico's en meegedeeld aan de raad van bestuur.

Uit de analyse van de risico's en de samenstelling van het solvabiliteitskapitaal blijkt dat het marktrisico de belangrijkste solvabiliteitsfactor is voor Curalia.

Er wordt daarom specifiek aandacht aan deze factor besteed.

3.3.3 Risicobeheerfunctie

De Risk management functie is belast met de tenuitvoerlegging van het risk management systeem. Tot de taken van de Risk management functie behoren ondermeer:

- De uitwerking een risk management system en van formele procedures inzake limieten, meting, opvolging en rapportering van de risico's (in uitvoering)
- Ondersteuning van het management in de doeltreffende werking van risicobeheerssysteem
- Monitoring van het risicobeheerssysteem
- Een overzicht bewaren van een bedrijfsbreed en een geaggregeerd beeld van het risicoprofiel
- Rapporteren over de risicoblootstelling en de directie adviseren over de risico's in relatie tot strategische overwegingen en belangrijke beslissingen
- Identificeren en beoordelen van nieuwe risico's
- Coördinatie van de risico management activiteiten binnen Curalia
- Stress en scenario analyse
- Rapportering aan de raad van bestuur van bevindingen

De risk management functie maakt een werkprogramma op dat haar in staat stelt haar taken uit te voeren. Het omvat de uit te voeren werkzaamheden, de frequentie en de uitvoerder. De werkverdeling tussen de Chief Risk Officer, de actuaris en de ALM&Market Risk Manager gebeurt in onderling overleg.

De risk management functie rapporteert over zijn werkzaamheden en conclusies aan het directiecomité en het comité voor toezicht en risico's. Ze heeft de mogelijkheid om rechtstreeks te rapporteren aan de raad van bestuur.

3.3.4 Internecontrolesysteem

3.3.4.1 Doelstellingen

Interne controle is het geheel van maatregelen dat, onder de verantwoordelijkheid van de leiding van de onderneming, met redelijke zekerheid moet toelaten dat:

- De bedrijfsvoering geordend en voorzichtig gebeurt met afgelynde doelstellingen;
- De ingezette middelen economisch en efficiënt worden gebruikt;
- De risico's gekend zijn en afdoende beheerst worden ter bescherming van het vermogen;
- De financiële en beheersinformatie integer en betrouwbaar is;
- De wetten, reglementen en algemene beleidslijnen, plannen en interne voorschriften nageleefd worden.

Interne controles worden ingevoerd met de bedoeling de geïdentificeerde risico's te beperken. Er gebeurt steeds een afweging van de impact en de waarschijnlijkheid van een risico en de kost voor de controle ervan. Bij invoering wordt rekening gehouden met de controledoelstellingen. Voor de financiële rapportering zijn dit de volledigheid, bestaan, juistheid, waardering, eigendom en presentatie van de verschillende transacties en hun verwerking.

Controles zijn ingebouwd op elk niveau in het organigram. De controles worden zodanig georganiseerd dat er zo veel mogelijk scheiding is tussen de uitvoerende en de controlerende functie. Er wordt zoveel mogelijk voorzien in een back-up functie.

De uitgevoerde controles worden gedocumenteerd of aangeduid op de gecontroleerde documenten.

Geschreven procedures bestaan voor een gedeelte van de activiteiten van Curalia.

Naast haar toezichtstaak heeft de raad van bestuur eveneens de taak een positieve houding tegenover controle te stimuleren.

3.3.4.2 Verantwoordelijkheden

De raad van bestuur gaat na of de vereniging beschikt over een interne controle aangepast aan de aard van de activiteiten en de omvang van vereniging. Ze gaat hierbij na of de instelling beschikt over een doelmatige interne controle betreffende de betrouwbaarheid van het financiële verslaggevingproces.

Bij de beoordeling van de geschiktheid van het interne controlesysteem maakt de raad van bestuur gebruik van de rapporteringen door het directiecomité en de interne auditor.

Het directiecomité heeft als taak een intern controlesysteem op te zetten.

Door de beperkte omvang van de vereniging is er een sterke betrokkenheid van de directieleden bij de dagelijkse activiteiten. De organisatie heeft weinig hiërarchische niveau's waardoor de afstand tussen de medewerkers en de leiding klein is, hetgeen de communicatie bevordert.

Na elke interne auditopdracht worden de rapporten van de interne audit besproken op het directiecomité en worden een verantwoordelijke en een deadline voor het uitvoeren van de aanbevelingen aangeduid.

Jaarlijks wordt de stand van zaken gerapporteerd aan de raad van bestuur.

De interne auditor staat het directiecomité bij in de uitoefening van haar verantwoordelijkheden inzake interne controle. Hij beoordeelt onafhankelijk de werking, efficiëntie en doeltreffendheid van de interne controle.

De interne auditor hangt hiërarchisch rechtstreeks af van de voorzitter van het directiecomité. De interne auditfunctie bij Curalia is sedert mei 2008 toevertrouwd aan de interne afdeling van Ernst & Young.

3.3.4.3 Rapportering van geïdentificeerde risico's

Het directiecomité en de risk management functie houden een inventaris en inschatting van de risico's op bedrijfsniveau bij (verzekeringstechnische, financiële, operationele risico's, strategie- en reputatierisico). Bij wijzigingen met impact op de risico's of éénmaal per jaar ter gelegenheid van de ORSA gebeurt een herevaluatie van de risico's. Deze inventaris wordt aan de Raad van Bestuur gerapporteerd in het ORSA-rapport.

De interne auditor heeft zijn werkzaamheden aangevat met een risico-analyse, die minstens om de drie jaar geüpdated wordt. Hierbij werden eerst alle risico's geïdentificeerd die een belangrijke impact kunnen hebben op het verwezenlijken van de doelstelling van Curalia, daarna werd de impact en de waarschijnlijkheid van het risico beoordeeld. Op basis hiervan legt de interne auditor het auditplan vast.

3.3.4.4 Monitoring

Door de beperkte omvang van de vereniging en de daaruit voortvloeiende sterke betrokkenheid van de directieleden bij de dagelijkse activiteiten, zijn zij goed op de hoogte van de mogelijke risico's en bestaande

controles. Eventuele vastgestelde tekortkomingen in de interne controle worden besproken en geëvalueerd op het directiecomité. De identificatie en evaluatie van de risico's op niveau van de operationele processen werden gedocumenteerd.

Risico-evaluatie en controle van de naleving van de interne controlemaatregelen gebeurt dagelijks bij het nemen van beslissingen. Door de beperkte omvang van de vereniging en de korte hiërarchische lijnen, kan de leiding snel reageren op wijzigende omstandigheden.

Een formele controle op de naleving van interne controlemaatregelen, gebeurt door de interne auditor. De interne auditor maakt op basis van een risico-analyse, een meerjarenplanning op en voert jaarlijks één of twee audits uit om de werking van interne controles te testen. Jaarlijks gebeurt ook een opvolgingsaudit van de eerder gemaakte aanbevelingen.

Van elke controle-opdracht wordt een rapportering gemaakt waarin een beschrijving wordt gegeven van het doel en de omvang van de audit, de uitgevoerde controles, de bevindingen en de aanbevelingen. Het directiecomité bespreekt deze bevindingen en voegt zijn commentaar en actiepunten (met verantwoordelijke en deadline) toe.

Ook de commissaris maakt naar aanleiding van zijn controles aanbevelingen voor de verbetering van de interne controles.

De opvolging van de uitvoering van alle aanbevelingen gebeurt door het directiecomité.

3.3.4.5 Opleiding, Informatie en communicatie

Maandelijks of naargelang de behoefte worden personeelsvergaderingen gehouden. Tijdens deze vergaderingen worden mededelingen gedaan die het personeel of het bedrijf aanbelangen. Het kan gaan om commerciële acties, gewijzigde of nieuwe procedures, financiële of commerciële cijfergegevens, gewijzigde wetgeving met impact op de activiteiten van Curalia, wijzigingen in het organigram, etc.

Op het intranet worden diverse documenten en informatie (procedures, Business Continuity Plan) ter beschikking gesteld van het personeel.

Belangrijke documenten in verband met raden van bestuur, corporate governance, audit etc. worden op een aparte server bewaard, enkel toegankelijk voor de directie.

In een "KMO"-omgeving waarin Curalia zich bevindt, is door de korte communicatielijnen, efficiëntere communicatie mogelijk. Personeelsleden weten dat zij op elk ogenblik contact kunnen opnemen met hun diensthoofd of met iemand van de directie om zaken te bespreken of te melden.

3.3.5 Compliancefunctie

De compliancefunctie is belast met het toezicht op de naleving van de wettelijke en/of reglementaire integriteits- en gedragsregels die van toepassing zijn op Curalia en is verantwoordelijk voor de toetsing van de deugdelijkheid van de maatregelen die Curalia heeft genomen om non-compliance te voorkomen.

Ter uitvoering van deze opdracht, voert de compliance officer in het bijzonder volgende taken uit:

- De compliancerisico's in hoofde van Curalia identificeren, documenteren en beoordelen;
- Het inventariseren, permanent opvolgen en interpreteren van toepasselijke wetten, regels, circulaire's en richtlijnen van toezichthouders met betrekking tot compliancerisico's;
- De directie en de operationele diensten adviseren aangaande de concrete toepassing van bovenvermelde wetten en regels en het melden van ontwikkelingen ter zake;
- Het uitwerken en het voortdurend bijwerken van een integriteitsbeleid;
- De complianceprocedures, controles en richtlijnen van Curalia, beoordelen en eventuele tekortkomingen identificeren en, indien nodig, wijzigingen voorstellen;
- De directie bijstaan inzake opleiding en sensibilisering van de medewerkers van Curalia aangaande compliance onderwerpen en fungeren als contactpunt inzake compliance voor de medewerkers;
- Jaarlijks een actieplan opmaken.

In het kader van het governancestelsel voert de complianceofficer volgende bijzondere taken uit:

- oplijsten van de solvabiliteitsbeleidslijnen en erop toezien dat de structuur van deze beleidslijnen voldoet aan de vereisten van de governancecirculaire;
- toezien op de samenhang van de verplichte rapporteringen aan de Nationale Bank van België over governance sensu strictu.

3.4 Interneauditfunctie

3.4.1 Taken en werking

Interne audit is een onafhankelijke beoordelingsfunctie binnen de organisatie, gericht op het onderzoek en de beoordeling van de goede werking, de doeltreffendheid en de efficiëntie van de interne controle, het risicobeheer en het governancestelsel. Interne audit staat de leden van de organisatie bij in de effectieve uitoefening van hun verantwoordelijkheden en voorziet hen in dit verband van analyses, evaluaties, aanbevelingen, advies en informatie over de onderzochte activiteiten.

Interne audit voert onafhankelijke auditopdrachten uit doorheen de organisatie die vastgelegd worden in een meerjaren auditplan, gericht op de significante risico's van Curalia.

Het auditplan wordt voor een periode van drie jaar opgemaakt en goedgekeurd door het directiecomité en de raad van bestuur. Het auditplan is gebaseerd op een risicoanalyse. In het meerjarenplan is aandacht voor financiële, operationele, compliance en management audits. Het audituniversum heeft betrekking op de volledige omvang van de activiteiten van Curalia.

Dit meerjarenplan resulteert jaarlijks in een jaarplanning die opnieuw gevalideerd en goedgekeurd wordt door het directiecomité en de raad van bestuur. De jaarplanning houdt rekening met de belangrijkste interne en externe wijzigingen alsook relevante wijzigingen in de risico-inventaris en risico-beoordeling. In de jaarplanning wordt ook telkens aandacht besteed aan de opvolging van de openstaande auditbevindingen.

Elke bijkomende wijziging aan de jaarplanning moet door het Directiecomité en de Raad van Bestuur goedgekeurd worden.

Bij elke auditopdracht wordt er een draagwijdte bepaald die afhankelijk is van de aard, doelstellingen en risico's van het deelgebied. De auditopdracht kan preventief of detectief van aard zijn.

Na elke auditopdracht wordt een schriftelijk verslag opgemaakt. Dit schriftelijk verslag wordt overgemaakt aan de algemeen directeur in zijn hoedanigheid van "interne audit tussenpersoon". Hij bezorgt de verslagen aan de leden van het directiecomité, de geauditeerde, de voorzitter van de Raad van Bestuur en de commissaris-revisor.

Eénmaal per jaar gebeurt een follow-up audit op de eerder gemaakte aanbevelingen.

Interne audit brengt minimaal één keer per jaar verslag uit aan de raad van bestuur over de status van de interne auditactiviteiten.

De interne audit verantwoordelijke zal eveneens voldoen aan de wettelijke rapportageverplichtingen, onder meer de jaarlijkse rapportering aan de Nationale Bank van België over de audit-activiteiten van het afgelopen jaar, de audit planning voor het komende jaar en de status van de audit aanbevelingen.

3.4.2 Onafhankelijkheid

De interne auditfunctie bij Curalia is sedert mei 2008 uitbesteed aan de interne afdeling van Ernst & Young.

Interne audit opereert volledig onafhankelijk van de operationele bedrijfsactiviteiten en oefent zelf geen operationele functies uit.

Interne audit heeft een volledige, vrije en onbeperkte toegang tot alle gegevens en alle personeelsleden van de onderneming. Interne Audit heeft daarnaast een vrije en onbeperkte toegang tot de voorzitter van de raad van bestuur en elk ander lid van de raad van bestuur zoals nodig om haar taken te vervullen.

3.5 Actuariële functie

Als onafhankelijke controlefunctie heeft de actuariële functie tot doel om aan het directiecomité en de raad van bestuur een zekere mate van kwaliteitsborging te bieden voor de actuariële berekeningen en de onderliggende hypothesen. De taken van de actuariële functie vloeien voort uit de Solvency II wetgeving en de Belgische wetgeving:

- Technische voorzieningen Solvency II:
  - o Coördinatie van de berekening van de technische voorzieningen
  - o Controle van de gehanteerde methodologieën
  - o Controle op de kwaliteit van de gebruikte gegevens
  - o Toetsing van de beste schattingen aan de praktijkervaring
  - o Rapportering aan de raad van bestuur en het directiecomité over de betrouwbaarheid en de geschiktheid van de technische voorzieningen
- Technische voorzieningen voortvloeiende uit Belgische wetgeving: controle op de berekening van de technische voorzieningen, inclusief de berekening van de knipperlichtvoorziening
- Advies over het onderschrijvings- en tarifieringsbeleid
- Advies over de geschiktheid van de herverzekeringstraktaten
- Analyse en beoordeling van de modellering van risico's die de basis is voor de berekening van het

- vereiste kapitaal (solvency II)
- Beoordeling van het ORSA-proces (solvency II)
  - Advies over het winstdelingsbeleid
  - Advies i.v.m. de overgangsmaatregelen van de technische voorzieningen (solvency II)
  - Aanvullende taken: advies m.b.t. het mortaliteitsrisico van de rentenportefeuille, ALM, advies m.b.t. het solidariteitsreglement, advies m.b.t. de implementatie van nieuwe wetgeving

De actuariële functie voert zijn controletaken uit in samenwerking met de interne actuaris, die de nodige gegevens voor zijn controle aanlevert. Er is op regelmatige basis contact met de actuariële functie om advies te vragen bij geplande aanpassingen in berekeningen en om de resultaten van zijn controles te bespreken.

Minstens één keer per jaar maakt de actuariële functie verslagen op waarin gedocumenteerd wordt welke taak uitgevoerd werd, wat de bevindingen waren en in voorkomend geval aanbevelingen ter verbetering van eventuele tekortkomingen. Deze worden aan het directiecomité en aan de raad van bestuur bezorgd.

3.6 Uitbesteding

3.6.1 Beleid

Het voorstel tot uitbesteding (bedoeld wordt elk beroep op derden voor de uitoefening van activiteiten of bedrijfsprocessen die eigen zijn aan de verzekeringsonderneming), wordt door de directie voorgelegd aan de raad van bestuur, die hierover moet beslissen. Dit voorstel is het resultaat van een grondige analyse die gedocumenteerd wordt.

Het directiecomité bepaalt of de uitbesteding over een belangrijke functie of activiteit gaat. Alle activiteiten of functies die onderdeel uitmaken van beleidsdomeinen die door het Solvency II governance systeem geregeld worden, worden als belangrijk aangemerkt.

De keuze van een externe dienstverlener gebeurt met de nodige waakzaamheid en voorzichtigheid, rekening houdend met de financiële gezondheid, de reputatie en de technische – en beheerscapaciteiten van de dienstverlener. Er wordt steeds een schriftelijke overeenkomst opgemaakt.

De uitbesteding van activiteiten vermindert op geen enkele wijze de verantwoordelijkheid van de bestuursorganen.

Er wordt toezicht uitgeoefend door het directiecomité en via de gespecialiseerde comités ook door de raad van bestuur, op de uitbestede activiteiten. Dit gebeurt via controles op de rapporteringen van de externe dienstverleners en via regelmatige vergaderingen waarop vragen kunnen gesteld worden.

Een uitgewerkte nota rond het uitbestedingsbeleid werd goedgekeurd door de raad van bestuur van Curalia op 20 april 2017.

3.6.2 Uitbestede kritieke of operationele functies of werkzaamheden: redenen van uitbesteding, toezicht en waarborgen

Curalia heeft een aantal belangrijke functies en activiteiten uitbesteed. Curalia blijft eindverantwoordelijk voor deze functies en activiteiten en duidt voor elke uitbestede activiteit een verantwoordelijke voor de opvolging aan.

Bij Curalia worden de interne audit functie, het vermogensbeheer, de custody-activiteit en het immobiëlenbeheer uitbesteed. De actuariële functie wordt door een externe actuaris ingevuld.

Voor elke uitbesteding dient de interne verantwoordelijke aan het directiecomité aan te tonen dat een voldoende marktvergelijking heeft plaatsgevonden, een dienstverlener van een adequaat kwaliteitsniveau voorgesteld wordt, en hoe en met welke frequentie de kwaliteit van de diensten opgevolgd en beoordeeld zal worden.

Een voorstel van schriftelijke overeenkomst moet ter beslissing voorgelegd worden. Audits moeten uitgevoerd kunnen worden. Indien (bv. inzake risk appetite en limieten) er een intern beleid van toepassing is, moet aangetoond worden dat de uitbesteding binnen dit interne kader past. Er moet een procedure zijn die monitoring toelaat en om bij onvoldoende prestatie de uitbesteding te beëindigen. Er moet een duidelijke begin- en einddatum en kostenstructuur opgenomen zijn.

4 RISICOPROFIEL

4.1 Onderschrijvingsrisico

De risico's die voortvloeien uit de verzekeringsverplichtingen van Curalia, zijn de volgende:

I. Kostenrisico:

Het gaat om het risico dat de kosten voor de maatschappij meer stijgen dan verwacht.

De kostenafhouding (verwerving en beheer) in de premie en in de technische voorzieningen is voldoende om de werkelijke kosten te dekken. Dit wordt jaarlijks onderzocht door zowel de interne actuaris als de actuariële functie.

Bovendien kan de kostenafhouding jaarlijks worden aangepast.

II. Opzeggingsrisico:

Het gaat om het risico dat het aantal en de grootte van opzeggingen aanzienlijk afwijken van de hoeveelheid opzeggingen waarmee rekening is gehouden in de projecties van de cash flows die gebruikt zijn voor de berekeningen van de 'best estimate' van onze verplichtingen.

De analyses van onze portefeuilles tonen dat er weinig afkopen en overdrachten zijn..

III. Risico op mortaliteit:

Het gaat om het risico dat de mortaliteit stijgt onder onze leden die genieten van een aanzienlijke overlijdensdekking. Uit de berekeningen blijkt dat dit risico beperkt aanwezig is voor Curalia, wegens de aard van haar producten.

IV. Langlevenrisico:

Het gaat om het risico dat de mortaliteit daalt onder onze leden die genieten van een aanzienlijke overlevingsdekking.

Ook in dit geval blijkt uit de berekeningen dat het risico voor Curalia laag is.

V. Rampenrisico:

Dit is voor Curalia het risico op overlijden en invaliditeit ten gevolgen van een grote ramp. De uitkeringen die onder de solidariteitsdekking vallen, overlijden, invaliditeit en dagvergoeding (m.u.v. de moederschapsuitkering), worden tegen 100% herverzekerd. Een groot aantal herverzekerde schadegevallen kunnen een negatieve impact hebben op de herverzekeringsresultaten. Bovendien zou dit een impact kunnen hebben op het incasso.

VI. Renterisico en herbeleggingsrisico:

Curalia biedt voor zijn contracten een gegarandeerde rente op de betaalde premies:

- een gegarandeerde netto rentevoet van 0,15% tot de vervaldag van het contract en een jaarlijks herzienbare variabele rentevoet voor de Curanova-contracten
- een gegarandeerde bruto rentevoet van 0% tot de vervaldag van het contract voor de Niet-Curanova-contracten van pijler 2
- een gegarandeerde rentevoet in functie van de betaaldatum van de premie tot de vervaldag van het contract voor de producten van pijler 3 niet CuraNova

Het financieel rendement dat de gemiddelde technische rentevoet moet dekken, hangt af van de rentevoet op de huidige obligatieportefeuille en van de verwachte rendementen met betrekking tot de andere onderdelen van de beleggingsportefeuille.

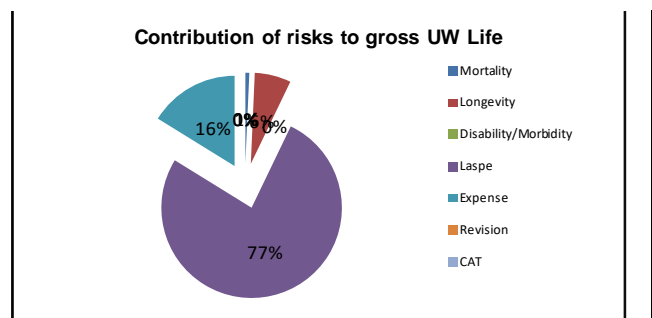
Voor het renterisico en het herbeleggingsrisico: zie ook het hoofdstuk over het marktrisico.

4.1.1 Beoordeling van het onderschrijvingsrisico leven

We berekenen het onderschrijvingsrisico leven met de standaardformule Solvency II.

Het risico van de levensverzekering (in '000) bestaat op 31/12/2017 uit de volgende onderdelen:

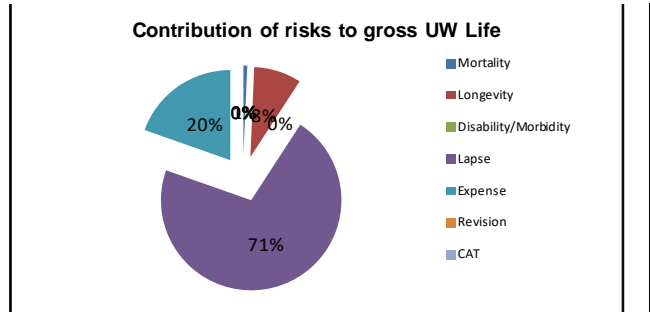
Diversified risk	19.298
Diversification effects	- 2.656
Sum of risk components	21.954
Mortality	151
Longevity	1.417
Disability/Morbidity	-
Lapse	16.833
Expense	3.553
Revision	-
CAT	0

Het mass lapse risk is op 31/12/2017 het grootste risico binnen de categorie onderschrijvingsrisico leven. Curalia past de standaardformule van Solvency II toe die echter niet overeenkomt met de realiteit geobserveerd bij Curalia. De standaard formule is als volgt gedefinieerd : Lapse risk = 40% x (afkoopwaarde – best estimate van de verplichtingen). Volgens onze statistieken over afkoop en transferten is het mass lapse risk heel laag. We beschikken dus over een grote veiligheidsmarge door de aanleg van kapitaal voor het mass lapse risk.

Het levensverzekeringsrisico (in '000) bestond op 31/12/2016 uit de volgende onderdelen:

Diversified risk	15.963
Diversification effects	2.699
Sum of risk components	18.662
Mortality	127
Longevity	1.582
Disability/Morbidity	-
Lapse	13.294
Expense	3.659
Revision	-
CAT	0

De belangrijkste verandering in het afgelopen jaar is het mass lapse risk dat met 3,5 miljoen is toegenomen. Dit is het gevolg van de stijging van de curve die werd gepubliceerd door de EIOPA (European Insurance and Occupational Pensions Authority), tussen 31/12/2016 en 31/12/2017 en dus de daling van de beste schatting van de verplichtingen.

4.2 Marktrisico

4.2.1 Beschrijving van het marktrisico

4.2.1.1 Intrest en herbeleggingsrisico

Het renterisico meet de gevoeligheid van de waarde van de activa en passiva aan veranderingen in de rentecurve of in de volatiliteit van de rente.

Curalia heeft geen interestgaranties op toekomstige premies.

Curalia biedt Curanova contracten aan met een minimum gegarandeerde interestvoet tot pensioendatum (horizontale methode). Elk jaar in december wordt een (verticale) interestgarantie bepaald die van toepassing is op het geheel van de reserves en de premies voor het volgende jaar.

Curalia meet interestrisico op basis van de standaardformule methodologie.

4.2.1.2 Spread risico

Het spreadrisico is de gevoeligheid van de waarde van activa en passiva en financiële instrumenten voor de veranderingen in het niveau of de volatiliteit van de credit spread boven de risicovrije termijnstructuur.

Curalia meet het spreadrisico volgens de standaardmodule van de Solvency II regelgeving.

4.2.1.3 Aandelenrisico

Aandelenrisico omvat het specifieke risico van waardeverandering van de activa door veranderingen van het niveau of de volatiliteit van de marktprijzen van aandelen.

Curalia belegt in een gediversifieerde genoteerde aandelenportefeuille om rendementsredenen: op de lange termijn zijn de inkomsten uit een aandelenportefeuille hoger. Pensioenverplichtingen laten toe lang te beleggen en de korte termijnsrisico's van aandelenmarkten goed te maken ("through the cycle").

Daarnaast zijn er een zeer beperkt aantal investeringen in niet genoteerde aandelen.
Curalia meet het aandelenrisico volgens de standaard Solvency II methode.

4.2.1.4 Vastgoedrisico

Vastgoedrisico is de gevoeligheid van de waarde van de activa voor veranderingen in het niveau of in de volatiliteit van de marktprijzen van vastgoed.

Curalia belegt op twee manieren in vastgoed, of via fondsen of rechtstreeks.

Curalia meet het vastgoedrisico volgens de Solvency II regelgeving.

4.2.1.5 Valutarisico

Valutarisico is de gevoeligheid van de waarde van de activa en passiva voor veranderingen in het niveau of de volatiliteit van wisselkoersen. Valutarisico is van toepassing op de activa en passiva die in een andere munt dan de euro genoteerd zijn.

Curalia belegt niet met het uitsluitende doel rendement te behalen op basis van de evolutie van wisselkoersen. De exposure van Curalia resulteert enkel van beleggingen in fondsen met toelating in andere valuta te investeren.

Curalia meet het valutarisico volgens de standaardmodule van de Solvency II regelgeving.

4.2.1.6 Tegenpartijrisico en concentratierisico

Het tegenpartijrisico is het risico dat een tegenpartij haar verplichtingen aan Curalia niet nakomt. Het bevat het risico dat kredietinstellingen waarbij Curalia cashrekeningen of korte termijnbeleggingen aanhoudt, deze niet kunnen ter beschikking stellen, en ook het risico dat, wanneer Curalia contractueel in de positie is om een vergoeding van haar herverzekeraars te vragen, een herverzekeraar niet in staat zou zijn deze vergoeding te betalen.

Het concentratierisico is het risico dat Curalia kwetsbaar is door de omvang van haar beleggingen in één tegenpartij (overheid, onderneming of groep van verbonden ondernemingen) of de omvang van de beleggingen in één economische sector.

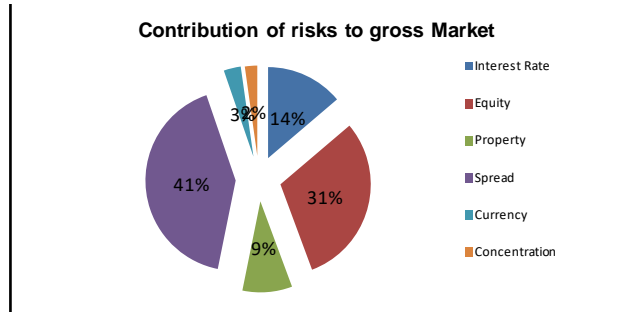
Curalia meet het tegenpartijrisico en concentratierisico volgens de standaardmodule van de Solvency II regelgeving.

4.2.2 Beoordeling van het marktrisico

We gebruiken de standaardformule voor het marktrisico.

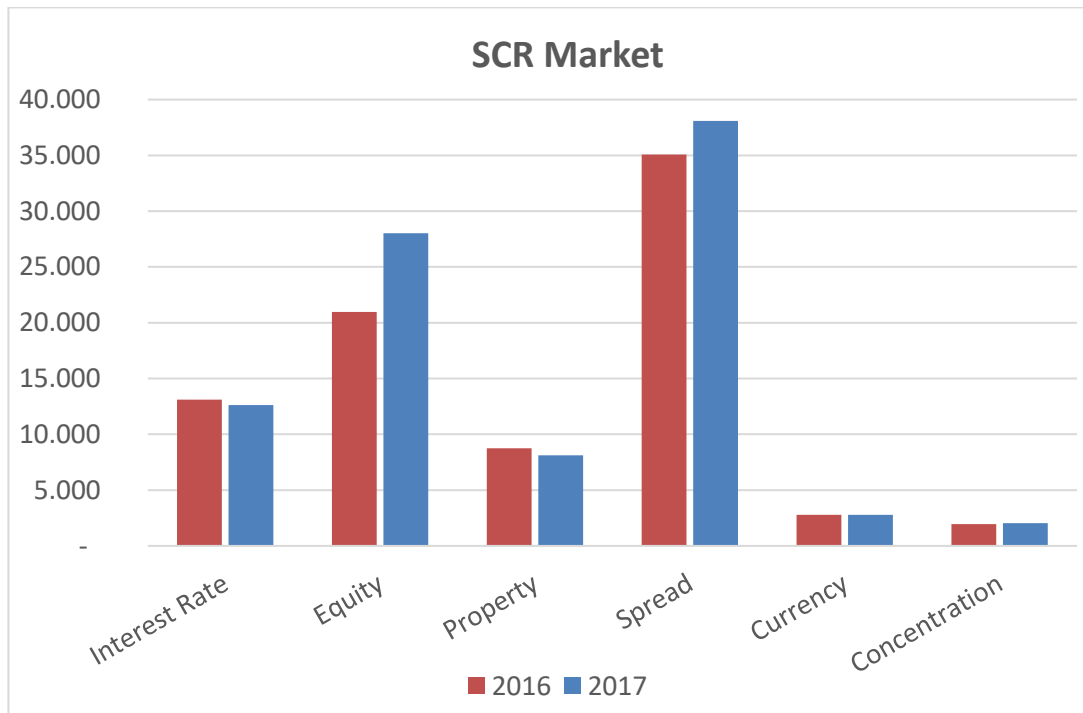
Het marktrisico van Curalia (en '000) bestaat op 31/12/2017 uit de volgende onderdelen:

Diversified risk	76.031
Diversification effects	15.637
Sum of risk components	91.668
Interest Rate	12.617
Equity	28.034
Property	8.105
Spread	38.077
Currency	2.789
Concentration	2.046

De belangrijkste risico's binnen het marktrisico zijn het spreadrisico en aandelenrisico, wat een afspiegeling is van het beleggingsbeleid van Curalia. Als pensioenverzekeraar belegt Curalia een significant deel van haar portefeuille in bedrijfsobligaties en leningen met recurrente inkomstenstromen, en dit in de vorm van verscheidene, gediversifieerde strategieën. Curalia heeft eveneens een bescheiden proportie aandelen in portefeuille, gezien deze op de lange termijn een hoger rendement bieden aan haar leden. Gezien de hoge historische volatiliteit van aandelen geldt hiervoor echter een procentueel hoge kapitaalvereiste. Interesterisico blijft eveneens een cruciale factor in het marktrisicobeleid van Curalia. Omdat echter de interestgevoeligheid van zowel de assets als de liabilities een balancerend effect heeft, is de totale blootstelling hieraan proportioneel kleiner.

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van de verschillende componenten van het marktrisico ten opzichte van eind 2016 (in '000).

Een eerste vaststelling is de beperkte daling van het intereustrisico. Het intereustrisico neemt af door de daling van de duration gap, als gevolg van een verlenging in duratie van de overheidsobligaties door het herinvesteren van kortlopende posities met negatieve yield naar langere maturiteiten en als gevolg van een lichte daling in de duratie van de liabilities. Anderzijds wordt het intereustrisico op technische wijze verhoogd door een asymmetrisch effect van de schokken ten opzichte van de stijgende termijnstructuur, alsook door de verminderde toepassing van de Volatility Adjustment op de liabilities. Globaal gezien is er geen materiële wijziging in de positionering naar intereustrisico, het resultaat is dus een lichte daling hiervan.

Het aandelenrisico kende in 2017 een markante stijging. Dit is echter geen gevolg van een verhoogde strategische allocatie voor aandelen. De evolutie is hoofdzakelijk het gevolg van drie aspecten: de positieve evolutie van de aandelenbeurzen, uitvoering van de “committed” capital calls in strategische participaties, en de verhoogde kapitaalsvereisten door het verminderen van de overgangsmaatregelen en de Symmetric Adjustment. De positieve beursresultaten en capital calls zorgen voor een hogere basis waarop de percentuele schokken dienen toegepast te worden, en dus verhoogt het aandelenrisico in lijn met de stijgende marktwaarde (+3 mio). Het effect van de uitdovende overgangsmaatregelen en de Symmetric Adjustment is echter meer penaliserend, er dient namelijk een zwaardere schok toegepast te worden op de bestaande basis (+3.4 mio).

De lichte daling in vastgoedrisico is het gevolg van een daling in marktwaarde, naar aanleiding van de tweejaarlijkse herwaarderingsoefening door Cushman & Wakefield.

Doorheen 2017 is het spreadrisico eveneens gestaag toegenomen. Door de groei van de vastrentende portefeuille, voornamelijk door de investering in “infrastructure debt”, is het spreadrisico toegenomen met +1.4 mio. Verscheidene bestaande fondsen hebben eveneens wijzigingen doorgevoerd op vlak van duration en positionering naar krediet klassen, hetgeen een stijging van +1.7 mio teweeg heeft gebracht.

Zowel het valutarisico als het concentratierisico blijven nagenoeg gelijk, de onderliggende posities zijn dan ook niet gewijzigd. Deze blijven dus de minst grote componenten van het marktrisico.

4.3 Kredietrisico en wanbetalingsrisico

4.3.1 Beschrijving van het kredietrisico en wanbetalingsrisico

Het kredietrisico is het risico dat een emittent in gebreke blijft en dus zijn verplichtingen niet kan naleven.

Het tegenpartijrisico is het risico dat een tegenpartij in gebreke blijft en dus zijn verplichtingen niet kan naleven. Het tegenpartijrisico kan verschillen van het kredietrisico omdat er bijvoorbeeld een overeenkomst kan zijn met een tegenpartij die de dekking van een specifieke verplichting garandeert en die niet de emittent is.

De belangrijke tegenpartijen zijn de beheerders aan wie een deel van het beleggingsbeheer is uitbesteed, de bewaarder (custodian) en de verschillende tegenpartijen van de beleggingen.

Curalia besteedt veel aandacht aan het tegenpartijrisico in zijn beleggingsportefeuille. Het Financieel comité houdt voortdurend toezicht op dit risico en, naast een onderzoek van het tegenpartijrisico in de verschillende beleggingen en de keuze van beheerders, besteden we ook veel aandacht aan het risico in de keuze van en het toezicht op de bewaarder (custodian).

De impact van het in gebreke blijven van de herverzekeraars is beperkt. De herverzekeringscontracten worden regelmatig opnieuw onderhandeld en worden op passende wijze aangepast. Het herverzekeringsprogramma wordt samen met de actuariële functie opgevolgd. Het herverzekeringresultaat wordt elk kwartaal onderzocht.

We werken alleen samen met herverzekeraars met tenminste een A-rating. De (her)verzekeraars waarmee Curalia werkt, zijn maatschappijen die onder toezicht staan van de toezichthoudende autoriteiten.

4.3.2 Beoordeling van het risico op wanbetaling van de tegenpartij

Het bedrag van het risico op wanbetaling op 31/12/2017 bedraagt 1.192.000 € ten opzichte van 432 000 € op 31/12/2016 (berekend volgens de standaardformule Solvency II).

De toename is toe te schrijven aan het feit dat Curalia eind 2017 meer cash op zijn ING-rekening had staan dan eind 2016. Daarnaast hebben we de procedures voor de berekening van dit risico herzien. Vanaf 30/06/2017 berekenen we ook een risico van wanbetaling voor contanten in de fondsen, in overeenstemming met de Solvency II-richtlijnen.

4.4 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat we over onvoldoende middelen beschikken om onze directe verplichtingen na te komen.

Door de aard van haar activiteiten zijn de inkomende en uitgaande geldstromen bij Curalia goed te voorspellen en is het mogelijk dit risico te beperken en tevens een bepaald niveau aan minder liquide beleggingen aan te houden.

4.5 Operationeel risico

4.5.1 Beschrijving van het operationeel risico

Operationeel risico is het risico op verlies door onaangepaste of falende interne processen, medewerkers of systemen of door externe gebeurtenissen. Legal risk is hierin begrepen, reputatierisico niet.

Het operationele risico situeert zich voornamelijk in BCP/DRP (Business Continuity Plan / Disaster Recovery Plan) en elektronische informatieverwerking, en interne controle op processen. Gezien de eenvoud al bij al van de processen, door het gebruik van gereputeerde standaard hard- en software, door blijvende

investering en vernieuwing , en een kern van competent personeel, regelmatige audits enzovoort, wordt het residuele risico als laag ingeschat. Elk incident wordt gerapporteerd aan de directie, die tot de passende maatregelen beslist.

4.5.2 Waardering van het operationeel risico

We gebruiken de standaardformule Solvency II om het operationeel risico te beoordelen. Op 31/12/2017 berekenden we het operationeel risico als $0,45\% \times \text{best estimate of liabilities}$, conform de standaardformule. Het operationeel risico bedraagt 2,9 miljoen op 31/12/2017. Er is geen significante wijziging in het operationeel risico tussen 31/12/2016 en 31/12/2017.

4.6 Andere materiële risico's

Het commerciële risico bestaat uit het niet langer aanvaard worden door de doelgroep/leden als referentiespeler.

Dit wordt gemeten aan de hand van de evolutie van het aantal leden in functie van de grootte van de doelgroep, en aan de hand van het op peil blijven van de deconventionering. Dit maakt onderdeel uit van de maandelijkse commerciële rapportage aan het directiecomité. Het Directiecomité neemt de gepaste maatregelen of stelt deze voor aan de raad van bestuur.

Het reputatierisico is tegelijk belangrijk en moeilijk te meten en op te volgen. Aan de oorzaak kunnen onder andere verminderde dienstverlening, het niet kunnen bieden van correcte financiële voorwaarden, privacy en compliance issues, malversaties, of al dan niet terechte negatieve persartikelen liggen. De interne correcte organisatie is hier de eerste 'line of defense'. Door de ruime vertegenwoordiging van organisaties van zorgverleners uit de doelgroep binnen de raad van bestuur is de leiding van de vereniging goed geplaatst om reputatieissues die zich toch zouden stellen te detecteren en op te volgen.

Het juridische risico is voornamelijk verbonden aan mogelijke wetswijzigingen. Door contact en/of lidmaatschap met de beroepsverenigingen en de eigen juridische afdeling worden mogelijke wetswijzigingen gedetecteerd, geanalyseerd en de risico's besproken binnen het directiecomité en binnen de raad van bestuur.

4.7 Overige informatie

Curalia gebruikt technieken om de risico's te beperken: de solidariteitsgaranties dagvergoeding, invaliditeit en overlijden worden voor 100% herverzekerd. De solidariteitsgarantie moederschapuitkering wordt niet herverzekerd maar het betreft beperkte bedragen.

5 WAARDERING VOOR SOLVABILITEITSDOELEINDEN

Het algemeen principe voor de waardering van de activa en passiva voor solvabiliteitsdoeleinden is het volgende:

- activa worden gewaardeerd tegen het bedrag waarvoor ze kunnen worden verhandeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn;
- passiva worden gewaardeerd tegen het bedrag waarvoor ze kunnen worden overgedragen of afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn. Er wordt niet gecorrigeerd voor de eigen kredietwaardigheid van de verzekerings- of herverzekeringsonderneming.

5.1 Activa

Overzicht (in '000)

	Solvency II value	Statutory accounts value	Differences
Intangible assets	0	40	-40
Deferred tax assets	4.998	0	4.998
Property, plant & equipment	31.426	30.815	611
Participations	31.231	28.122	3.109
Equities	56.766	46.545	10.221
Government Bonds	291.965	285.955	6.010
Corporate Bonds	114.628	108.764	5.864
Investment funds	119.200	118.360	840
Derivatives	0	0	0
Loans on policies	2.650	2.187	463
Loans & mortgages to individuals	0	0	0
Other loans & mortgages	41.532	40.227	1.305
Reinsurance recoverables from life	1.197	1.132	65
Insurance & intermediaries receivables	360	360	0
Reinsurance receivables	236	236	0
Receivables (trade, not insurance)	1.486	1.486	0
Cash and cash equivalents	32.985	32.985	0
Any other assets, not elsewhere shown	517	517	0
Total assets	731.177	697.731	33.446

De statutaire balans van Curalia wordt opgemaakt volgens de Belgische boekhoudwetgeving. De verschillen tussen de waarden opgenomen in de statutaire balans en de solvency II balans, komen voort uit de waardering aan marktwaarde, zoals hieronder beschreven, en de boekwaarde. De boekwaarde van de activa is gebaseerd op historische aankooprijzen gecorrigeerd met afschrijvingen en eventuele waardeverminderingen.

De uitzonderingen hierop zijn:

- Intangible assets: het betreft software op maat van Curalia geschreven, upgrades en andere software. Deze kunnen niet verkocht worden aan andere gebruikers. De solvency II-waarde is bijgevolg 0.
- Deferred tax asset: in de statutaire jaarrekening (volgens de Belgische boekhoudwetgeving) worden geen uitgestelde belastingen opgenomen.

	Solvency II value 31/12/2017	Solvency II value 31/12/2016	Evolutie
Intangible assets	0	0	0
Deferred tax assets	4.998	5.492	-494
Property, plant & equipment	31.426	34.064	-2.638
Participations	31.231	26.706	4.525
Equities	56.766	50.976	5.790
Government Bonds	291.965	304.925	-12.960
Corporate Bonds	114.628	120.706	-6.078
Investment funds	119.200	102.073	17.127
Derivatives	0	0	0
Loans on policies	2.650	2.031	619
Loans & mortgages to individuals	0	0	0
Other loans & mortgages	41.532	43.722	-2.190
Reinsurance recoverables from life	1.197	1.272	-75
Insurance & intermediaries receivables	360	734	-374
Reinsurance receivables	236	260	-24
Receivables (trade, not insurance)	1.486	976	510
Cash and cash equivalents	32.985	29.035	3.950
Any other assets, not elsewhere shown	517	440	76
Total assets	731.177	723.412	7.765

De marktwaarde van de gebouwen werd aangepast naar aanleiding van het schattingsverslag door een expert. De toename in de participaties zijn een gevolg van de bijkomende investering in het retailfonds FRI en FRI2 en de aanpassing naar de marktwaarde per 31/12/2017. De marktwaarde van de deelnemingen in de vastgoedvennootschappen werden eveneens aangepast op basis van het schattingsverslag van de gebouwen.

De aandelenpositie nam toe door de investering van cash binnen de mandaten in aandelen en door een waardeinstijging naar aanleiding van de positieve evolutie van de aandelenmarkten. De afname van de post staatsobligaties wordt hoofdzakelijk verklaard door een aantal verkopen waarvan de opbrengst geherinvesteerd werd in andere activaklassen, ondermeer in een infrastructuurfonds. In 2017 kwamen een aantal bedrijfsobligaties op vervalddag. De ontvangen cash werd in andere activaklassen geherinvesteerd, hetgeen de afname verklaart. Er werd geïnvesteerd in een nieuw infrastructuurfonds, hetgeen de toename van de post beleggingsfondsen verklaart.

De gedeeltelijke terugbetaling van een lening verklaart de afname van de post “Other loans & mortgages”.

5.1.1 Uitgestelde belastingen

De uitgestelde belastingen worden berekend op de tijdelijke verschillen tussen de statutaire en solvency II-balans, rekening houdend met de fiscale behandeling van bepaalde posten. Deze berekening resulteert in een netto uitgestelde belastingvordering of –schuld. Indien de berekening resulteert in een uitgestelde belastingvordering, wordt op basis van de gebudgetteerde fiscale resultaten, nagegaan of er over een periode van 6 jaar voldoende fiscale basis is om de vordering te recupereren.

De voornaamste bronnen van uitgestelde belastingen per 31/12/2017 zijn:

- het verschil in waardering van de technische voorzieningen
- de latente meerwaarden op obligaties en beleggingsfondsen

De berekening resulteerde voor 31/12/2017 in een uitgestelde belastingvordering van 5,0 mio EUR, die naar verwachting over een periode van 2 à 3 jaar kan gerecupereerd worden.

Tengevolge van de belastinghervorming bedraagt het toegepaste belastingpercentage in de berekening van de uitgestelde belastingen 29,58% t.o.v. 33,99% vorig jaar.

5.1.2 Gebouwen

De marktwaarde is gebaseerd op de waarden in het verslag van de expert. Om de 2 jaar gebeurt een nieuwe waardering – de laatste waardering gebeurde eind 2017.

Recente aankopen (<2jaar) waarvoor nog geen waardering door een expert gebeurde, worden aan boekwaarde (d.i. aankoop prijs min afschrijvingen) opgenomen.

5.1.3 Participaties

Voor de dochtervennootschap Curalia Brokers bedraagt de marktwaarde het aandeel in het eigen vermogen na aftrek van de immateriële vaste activa. Voor de klantenportefeuille mag volgens de solvency II wetgeving geen waarde worden opgenomen.

De marktwaarde van de dochtervennootschappen die vastgoed (hoofdzakelijk kantoren) verhuren, wordt berekend op basis van het eigen vermogen gecorrigeerd met de latente meerwaarde op het gebouw, berekend op basis van de recentste schatting door de expert, en met een correctie voor latente belastingen (50%).

Voor de overige deelnemingen wordt de marktwaarde bepaald op basis van de geauditeerde NAV-rapporteringen van de vennootschappen of op basis van de actualisatie van de cash flows, gebaseerd op het laatst beschikbare financieel model. Wanneer het een recente aankoop betreft, wordt de aanschaffingswaarde weerhouden.

5.1.4 Aandelen

5.1.4.1 Genoteerde aandelen

De marktwaarde is gebaseerd op de beurskoersen op het einde van de rapporteringsperiode. Hierbij wordt gebruik gemaakt van externe dataleveranciers zoals Reuters, Bloomberg en Telekurs.

5.1.4.2 Niet-genoteerde aandelen

De marktwaarde wordt bepaald op basis van de laatst geauditeerde NAV-rapportering van de vennootschappen.

5.1.5 Obligaties

De marktwaarde is gebaseerd op de beurskoersen op het einde van de rapporteringsperiode. Hierbij wordt gebruik gemaakt van externe dataleveranciers zoals Reuters, Bloomberg en Telekurs. Ook de verworven intresten op overheidsobligaties worden hier opgenomen.

5.1.6 Beleggingsfondsen

De marktwaarde is gebaseerd op de beurskoersen op het einde van de rapporteringsperiode uit de rapporteringen van de beheerders en/of custodian.

5.1.7 Afgeleide producten

Op 31/12/2016 stonden een put en een call optie (collar) op de Eurostoxx open met vervaldag 20/01/2017. Het betreft een indekkingsstructuur op de aandelenportefeuille. De marktwaarde van de opties wordt bepaald op basis van de historische marktprijs geleverd door de broker en geverifieerd met de officiële Close van de reguliere markt. Op rapporteringsdatum wordt de positieve marktwaarde van de put/call optie op het actief opgenomen, de negatieve marktwaarde van de put/call optie wordt op het passief opgenomen onder "Derivatives". Eind 2017 stonden geen afgeleide producten open.

5.1.8 Voorschotten op polissen

Per voorschot op polis worden de cash flows bepaald t.e.m. het einde van het voorschot (= einde datum van het contract) en we actualiseren deze cash flows aan de yield curve EIOPA op rapporteringsdatum, zonder volatility adjustment. Om de cash flows te bepalen, worden de voorschotten op polis beschouwd als obligaties met een coupon gelijk aan de te betalen intrest. Er wordt geen rekening gehouden met een kans op wanprestatie gezien het onderpand (de technische voorzieningen) hoger liggen dan het uitgeleend kapitaal.

5.1.9 Overige leningen en hypothecaire leningen

Het algemeen principe dat gehanteerd wordt is verdiscontering aan markttrente. Als het echter een recente transactie betreft, de positie niet materieel is of aangenomen wordt dat de markttrente niet noemenswaardig gewijzigd is, wordt gewaardeerd aan boekwaarde (= nominale waarde) inclusief verworven intresten.

5.1.10 Aandeel van de herverzekeraar in de technische voorzieningen

Om de marktwaarde te bepalen worden de cash flows tot de einddatum van de contracten geactualiseerd met de intrestcurve EIOPA op 31/12/2017, met volatility adjustment, i.p.v. de technische intrestvoet.

5.1.11 Vorderingen en overige activa

Het betreft vorderingen op korte termijn die daarom aan boekwaarde opgenomen zijn.

De beschikbare waarden en equivalenten zijn aan boekwaarde opgenomen, inclusief eventuele verworven intresten.

De overige materiële vaste activa, diverse items met beperkte waarde, worden opgenomen aan boekwaarde.

5.2 Technische voorzieningen

5.2.1 Overzicht (in '000)

	Solvency II value	Statutory accounts value	Differences
Technische provisies - leven	643.918	639.434	4.484
TOTAAL	643.918	639.434	4.484

De technische voorzieningen Solvency II bedragen 643,9 miljoen op 31/12/2017 (647,7 miljoen op 31/12/2016) en de technische voorzieningen BGAAP 639,4 miljoen op 31/12/2017 (625,8 miljoen op 31/12/2016).

Wijzigingen gedurende het afgelopen jaar die een aanzienlijke impact hebben op de technische voorzieningen Solvency II betreffen:

- De verandering in de risicovrije rentecurve gepubliceerd door EIOPA (European Insurance and Occupational Pensions Authority),
- Het incasso
- De uitbetaling van pensioenkapitalen
- De beslissing om in 2018 een netto gegarandeerde rentevoet van 1% voor de CuraNova contracten toe te kennen, en de beslissing om een winstdeelnametoekening van 0,65% voor 2017 te geven.

De significante veranderingen die zich het afgelopen jaar hebben voorgedaan in de statutaire reserves betreffen :

- Het incasso
- De uitbetaling van pensioenkapitalen
- De gegarandeerde netto rentevoet van 1,25% en de winstdeelname van 0,65% voor de CuraNova contracten in 2017
- De toename van de knipperlichtreserves.

Het belangrijkste verschil tussen de Solvency II-bepalingen en de wettelijke bepalingen ligt in het feit dat de technische voorzieningen in het kader van de statutaire jaarrekening op basis van de tarifaire assumpties zijn bepaald daar waar de technische voorzieningen voor solvabiliteitsdoeleinden (Solvency II) bepaald zijn op basis van de assumpties zoals ze beschreven zijn hieronder.

In de volgende hoofdstukken worden verschillende elementen beschreven die betrekking hebben op de berekening van de technische provisies in het kader van Solvency II,

- Algemene Bepalingen;
- Data;
- Assumpties;
- Methodologie;

5.2.2 Algemene Bepalingen

5.2.2.1 Technische voorzieningen

De waarde van de technische voorzieningen moet overeenstemmen met het huidige bedrag dat een verzekerings- of herverzekeringsonderneming zou moeten betalen indien zij haar verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen met onmiddellijke ingang op een andere verzekerings- of herverzekeringsonderneming zou overdragen.

Artikel 77 van de Richtlijn 2009/138/EG beschrijft de berekening van de technische voorziening en stelt dat de technische voorzieningen gelijk is aan de som van een beste schatting en een risicomarge

- Beste Schatting: De beste schatting stemt overeen met het kansgewogen gemiddelde van toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met de tijdswaarde van geld (verwachte contante waarde van toekomstige kasstromen) en gebruik wordt gemaakt van de relevante risicovrije rentetermijnstructuur.
- Risicomarge: De risicomarge is zodanig dat de waarde van de technische voorzieningen gelijk is aan het bedrag dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen naar verwachting zouden vragen voor de overname en de nakoming van de verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen.

De beste schatting en de risicomarge worden afzonderlijk gewaardeerd.

5.2.2.2 Onderverdeling

Artikel 80 van de 'Richtlijn 2009/138/EG' stelt dat bij de berekening van de technische voorzieningen verzekerings- en herverzekeringsondernemingen hun verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen onderverdelen in homogene risicogroepen en tenminste in branches.

Curalia maakt gebruik van de minimum indeling en verdeelt de technische voorzieningen onder

- Levensverzekeringsactiviteiten als bedoeld in artikel 2, lid 3, onder a) i), ii) en iii), uitgezonderd die onder II en III.

Alle producten die momenteel verkocht worden door Curalia vallen onder deze levensverzekeringsbranche.

5.2.2.3 Contractgrens van een verzekeringsovereenkomst

Artikel 18 van de 'Gedelegeerde verordening' beschrijft het principe van de contractgrens van een verzekeringsovereenkomst.

Het tweede lid bepaalt dat alle met de overeenkomst verband houdende verplichtingen, met inbegrip van verplichtingen die verband houden met unilaterale rechten van de verzekerings- of herverzekeringsonderneming om de reikwijdte van de overeenkomst en de met betaalde premies verband houdende verplichtingen te vernieuwen of te verlengen, deel uit maken van de overeenkomst, tenzij in de leden 3 tot en met 6 van het artikel 18 anders is bepaald.

Ondanks het feit dat de hernieuwingsratio van de premies op contracten van Curalia zeer hoog is, werd na discussie met de Nationale Bank van België bepaald dat de premies die in de toekomst zullen worden geïnd door Curalia, geen deel uitmaken van de overeenkomst en dus niet mogen opgenomen worden in de berekening van de beste schatting van de verplichtingen.

5.2.3 Data

Curalia verzamelt de data voor de passivakant (kapitaalsverzekeringen, renteverzekeringen), de data voor de activakant, des assumpties (kosten, assumpties voor de assets: strategische asset allocatie, recurrente inkomsten).

Deze data worden als input gebruikt voor de berekening van de best estimate.

5.2.4 Assumptions

In de volgende secties wordt elke assumptie in detail beschreven.

5.2.4.1 Rentetermijnstructuur en volatility adjustment

De relevante rentetermijnstructuur die wordt gebruikt bij de berekening van de technische provisies wordt door EIOPA gepubliceerd Curalia past de Volatility adjustment toe zoals voorzien door EIOPA (European Insurance and Occupational Pensions Authority). Op 31/12/2017 bedraagt deze 4 basispunten.

5.2.4.2 Economische scenario's (ESF)

Willis Towers Watson genereert de benodigde economische scenario's via de software STAR RN. Deze software genereert risico-neutrale scenario's nodig voor het opstellen van de Solvency II- balans. De volgende scenario's worden gegenereerd:

- Basis scenario
- Scenario op basis van de opwaartse interest rate schok
- Scenario op basis van de neerwaartse interest rate schok

5.2.4.3 Recurrente inkomsten

De recurrente inkomsten van de verschillende asset klassen die worden gemodelleerd voor de bepaling van de toekomstige verwachte kasstromen met betrekking tot de winstdeelname en de dynamische interestvoet zijn van deterministische aard. Het stochastisch aspect zit vevat in de total return indexen van de verschillende asset klassen.

5.2.4.4 Strategische asset allocatie

De strategische asset allocatie, vastgelegd door de raad van bestuur, werd opgenomen in het model.

De verschillende target percentages en bijhorende limieten blijven constant doorheen de projectie. De effectieve asset allocatie in het model varieert tussen de gedefinieerde limieten.

5.2.4.5 Winstdeelnameregul

De winstdeelname in het model wordt bepaald op basis van het boekhoudkundig rendement op de activa, de potentiële realisatie van meerwaarden op aandelen en het gemiddeld rendement op de OLO (Lineaire Obligatie) 10 jaar van de laatste 5 jaar.

5.2.4.6 Dynamische Interestvoet regul

De dynamische interestvoet (DIR) is een interestvoet die jaarlijks bepaald wordt voor het Curanova-product en voor 1 jaar gegarandeerd wordt.

De netto dynamische interestvoet wordt bepaald op basis van het verwacht boekhoudkundig rendement, rekening houdend met een marge. Het minimum van deze interestvoet is 0,15% netto voor de Curanova-contracten.

5.2.4.7 Kosten

We nemen de volgende kosten uit de statutaire jaarrekening:

- De acquisitiekosten;
- De administratiekosten;
- De beheerskosten voor de schades;
- De beheerskosten van de portefeuille van de activa, de beurs- en bankkosten, het bewaarloon, de huurlasten van gebouwen, de beheerskosten van de gebouwen.

Rekening houdend met de verdeling van werkzaamheden van elke afdeling van Curalia worden de kosten verdeeld over verschillende werkstromen:

- Nieuwe polissen
- Premies in de bestaande polissen
- Solidariteit
- Kapitaalbetalingen (expiraties, overlijden, ...)
- Rentebetalingen
- Reserves & investering

5.2.4.8 Sterfte

De sterftegegevens van de eigen portefeuille zijn onvoldoende om een eigen sterftetafel te bouwen. Daarom worden de Assuralia sterftetafels over de periode 2011 - 2015 gebruikt.

Er wordt verondersteld dat deze tafel, die geldig is voor de Belgische markt, ook voor de verzekerden van Curalia toepasbaar is. Er wordt verondersteld dat Assuralia geen elementen geïncorporeerd heeft die niet rechtstreeks afgeleid zijn uit marktgegevens.

Er wordt geen aanpassing gemaakt in de sterftetafels bij de simulatie van de toekomstige cashflows.

5.2.4.9 Afkooppercentages

Curalia heeft een heel beperkt aantal afkopen per jaar. De assumpties met betrekking tot de afkooppercentages worden aldus op 0 gezet. De uitbetalingen als gevolg van afkoop zijn bijgevolg nul.

5.2.4.10 Reducties

Gezien de portefeuille bij Curalia bestaat uit opeenvolgende koopsommen zijn reducties niet van toepassing.

5.2.5 Technische voorzieningen - Methodologie

5.2.5.1 Inleiding

De waarde van de technische voorzieningen moet overeenstemmen met het huidige bedrag dat een verzekerings- of herverzekeringsonderneming zou moeten betalen indien zij haar verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen met onmiddellijke ingang op een andere verzekerings- of herverzekeringsonderneming zou overdragen.

Artikel 77 van de Richtlijn 2009/138/EG beschrijft de berekening van de technische voorziening en stelt dat de technische voorzieningen gelijk is aan de som van een beste schatting en een risicomarge.

5.2.5.2 Beste Schatting

Bij de bepaling van de Beste Schatting van de technische voorzieningen worden 4 methoden gebruikt:

- Stochastisch model: de beste schatting komt overeen met het kansgewogen gemiddelde van toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met de tijdswaarde van geld (verwachte contante waarde van toekomstige kasstromen) en gebruik wordt gemaakt van de relevante risicovrije rentetermijnstructuur. De methode 'Stochastisch model' is de methode zoals beschreven in artikel 77 van de Richtlijn 2009/138/EG. Deze methode bepaalt de beste schatting voor 98,54% van de totale BGAAP-voorzieningen waarvoor een beste schatting dient bepaald te worden op 31/12/2017.
- Schaling: de beste schatting komt overeen met een proportionele wijziging van de BGAAP-technische voorzieningen. Deze proportionele wijziging komt overeen met de verhouding tussen de Solvency II – technische voorzieningen en de BGAAP – technische voorzieningen waarbij de Solvency II technische voorzieningen worden bepaald o.b.v. de "Stochastisch model"-methode. Deze methode wordt gebruikt voor 0,49% van de BGAAP-voorzieningen waarvoor een beste schatting dient te worden bepaald op 31/12/2017.
- Deterministisch model: de beste schatting komt overeen met de verwachte contante waarde van de toekomstige kasstromen waarbij gebruik wordt gemaakt van de relevante risicovrije

rentetermijnstructuur. Hierbij worden geen toekomstige kasstromen met betrekking tot winstdeelname in rekening gebracht. Deze methode wordt gebruikt voor 0,43% van de BGAAP-voorzieningen waarvoor een beste schatting dient te worden bepaald op 31/12/2017.

- Boekwaarde: de beste schatting komt overeen met de boekhoudkundige waarde. Deze methode wordt gebruikt voor 0,54% van de BGAAP-voorzieningen waarvoor een beste schatting dient te worden bepaald op 31/12/2017.

5.2.5.2.1 Stochastisch model

De beste schatting komt overeen met het kansgewogen gemiddelde van toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met de tijdswaarde van geld (verwachte contante waarde van toekomstige kasstromen) en gebruik wordt gemaakt van de relevante risicovrije rentetermijnstructuur.

Het doel is om de toekomstige kasstromen te genereren waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de gegarandeerde kasstromen en kasstromen m.b.t. de toekomstige winstdeelname en dynamische interestvoet.

Gegarandeerde kasstromen

De totale gegarandeerde verwachte kasstroom wordt bepaald door een kasstroom model dat ontwikkeld wordt in het model IBM AFM. Het wordt bepaald op basis van de poliselementen zoals de geboortedatum, einde termijn datum, verzekeringscombinatie, producttype,...

De totaal gegarandeerde verwachte kasstroom bevat de volgende kasstromen:

- Premies: Deze kasstromen zijn 0 aangezien de contractgrens van een verzekeringsovereenkomst stelt dat er geen toekomstige premies mogen worden meegenomen
- Uitkeringen i.h.k.v. einde termijn, overlijden, afkoop en rentebetalingen.
- Kosten: kosten verbonden aan het beheer van de polissen, de kosten verbonden met de uitbetalingen alsook de kosten verbonden aan het beheer van de investeringen.

Kasstromen m.b.t. toekomstige winstdeelname en dynamische interestvoet

De totale verwachte kasstroom m.b.t. de toekomstige winstdeelname en dynamische interestvoet wordt bepaald door een kasstroom model dat ontwikkeld wordt in het model IBM AFM. Het betreft hetzelfde model dat de gegarandeerde kasstromen bepaald. De totale verwachte kasstroom m.b.t. de toekomstige winstdeelname en dynamische interestvoet wordt bepaald op basis van de poliselementen zoals de geboortedatum, einde termijn datum, verzekeringscombinatie, producttype... maar ook door de winstdeelnameregels en dynamische interestvoet-regels zoals beschreven hierboven.

5.2.5.3 Risicomarge

De risicomarge is zodanig dat de waarde van de technische voorzieningen gelijk is aan het bedrag dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen naar verwachting zouden vragen voor de overname en de nakoming van de verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen.

Artikel 58 van de 'gedelegeerde verordening' stelt dat een vereenvoudigde methode mag gebruikt worden voor de berekening van de risicomarge.

Curalia past een methode toe waarbij de kapitaalsvereisten van de individuele risico's gebruikt worden bij de berekening van de toekomstige solvabiliteitskapitaalvereisten SCR(t) benaderd. De evolutie van de verschillend individuele kapitaalsvereisten worden benaderd en ingeschat aan de hand van een risk driver methodologie.

5.2.6 Volatility adjustment

Curalia gebruikt de correctie voor de volatiliteit bedoeld in artikel 77 *quinquies* van richtlijn 2009/138/CE. Conform het rondschriften van de Nationale Bank van België NBB_2015_30, heeft Curalia ter informatie een dossier volatility adjustment ingediend. De aanpassing voor volatiliteit bedraagt 4 basispunten op 31/12/2017.

De impact van de aanpassing voor volatiliteit (VA) op de best estimate van de verplichtingen op 31/12/2017 is een stijging met 2 miljoen. De uitgestelde belastingvordering (DTA) stijgt met 0,6 miljoen. De totale impact op het eigen vermogen is een daling met 1,4 miljoen.

Het vereiste solvabiliteitskapitaal (SCR) stijgt met 0,2 miljoen wanneer we de berekening uitvoeren zonder aanpassing voor volatiliteit. Deze wijziging in het SCR is voornamelijk te wijten aan de wijziging van de aanpassing voor technische voorzieningen. De SCR-ratio zonder volatiliteitsaanpassing bedraagt 126,9 % op 31/12/2017.

Het vereiste minimumkapitaal (MCR) stijgt met 0,1 miljoen wanneer we de berekening uitvoeren zonder VA. Het eigen vermogen dat in aanmerking komt om het MCR te dekken, daalt met 2 miljoen. De MCR-ratio zonder VA bedraagt 340% op 31/12/2017.

5.2.7 Overgangsmaatregel aandelen

Curalia past de verminderde schok op aandelen toe zoals bedoeld in artikel 308 *quinquies* van richtlijn 2009/138/CE. Dit is een overgangsmaatregel op de aandelenschok gedurende 7 jaar.

Het vereiste solvabiliteitskapitaal (SCR) stijgt met 2,5 miljoen wanneer we geen rekening houden met de overgangsmaatregel op aandelen. Het aandelenrisico stijgt met 4,9 miljoen en de aanpassing voor technische voorzieningen stijgt met 1,9 miljoen. Het eigen vermogen dat in aanmerking komt om het SCR te dekken wijzigt niet. De SCR-ratio zonder overgangsmaatregel op de aandelen bedraagt 124,6% op 31/12/2017.

Het vereiste minimumkapitaal (MCR) wijzigt niet, evenals het eigen vermogen dat in aanmerking komt om het MCR te dekken. De MCR-ratio blijft op 352% op 31/12/2017.

5.3 Overige passiva

Hieronder vindt u de overige passiva onder Solvency II en die van de statutaire jaarrekening op 31/12/2017 (in '000):

	Solvency II value	Statutory accounts value	Differences
Other technical provisions	0	6.800	-6.800
Pension benefit obligations	25	25	0
Deposits from reinsurers	291	245	46
Debts owed to credit institutions	0	0	0
Derivatives	0	0	0
Insurance & intermediaries payables	1.201	1.201	0
Reinsurance payables	0	0	0
Payables (trade, not insurance)	3.286	3.286	0
Subordinated liabilities in BOF	10.010	10.010	0
Any other liabilities, not elsewhere shown	404	404	0
TOTAL	15.216	21.970	-6.754

De post 'other technical provisions' bedraagt in de statutaire jaarrekeningen 6,8 miljoen. Ze stemt overeen met het fonds voor toekomstige toewijzingen. Deze post bevindt zich in het eigen vermogen onder Solvency II, in de 'surplus funds'.

We merken een klein verschil op in 'deposits from reinsurers'. Dit verschil komt uit het feit dat we de cash flows actualiseren aan de rentecurve zonder risico op 31/12/2017 voor de Solvency II-balans en we de cash flows actualiseren aan de technische rentevoet van 3,75% voor de statutaire jaarrekening.

De totale overige verplichtingen onder Solvency II op 31/12/2016 bedroegen € 15.318.000. Dit is dit jaar niet significant gewijzigd in de balans.

De totale overige passiva per 31/12/2016 in de statutaire jaarrekening bedroegen € 19.719.000. De toename van deze post in 2017 wordt verklaard door de verhoging van het fonds voor toekomstige dotaties met 2 miljoen EUR.

5.4 Alternatieve beoordelingsmethoden

Alle informatie m.b.t. waardering werd in de punten hier boven opgenomen.

5.5 Overige informatie

Niet van toepassing voor Curalia.

6 KAPITAALBEHEER

6.1 Eigen vermogen

6.1.1 Informatie over de doelstellingen, het beleid en de procedures voor het beheer van het eigen vermogen

6.1.1.1 De eigenheid van een mutualistische organisatie

Als mutualistische organisatie heeft Curalia een specifieke positie inzake de vorming van eigen vermogen.

Constitutie door winstreservering. Zowat al het vermogen kwam en komt tot stand door de reservering van winsten. Deze winst kan pas toegevoegd worden aan het eigen vermogen na revisorale controle en goedkeuring van de jaarrekeningen. Dit is ondubbelzinnig Tier I vermogen. De toegang tot bijkomend reglementair kapitaal is in de huidige praktijk beperkt tot winstreservering en het aangaan van achtergesteld tier II krediet. Er zijn technisch gezien nog een aantal andere mogelijkheden, waar Curalia via haar leden op extra kapitaal beroep zou kunnen doen, waarvan Curalia op dit ogenblik geen gebruik maakt. Een gezonde financiële situatie en een vrij zekere jaarlijkse winstcapaciteit vormen dan ook mee de basis van de risk appetite indicatoren.

Doel van het kapitaal. Het kapitaal wordt slechts gevormd om met grote zekerheid de engagementen ten aanzien van de leden na te komen en om te voldoen aan de wettelijke eigen vermogensvereisten van een erkende verzekering, de vorm die Curalia heeft gekozen voor de service aan haar leden. Er wordt geen verder specifiek winstbejag voor stichters of aandeelhouders nagestreefd, slechts rendement voor de leden.

Zeer beperkte uitkering aan aandeelhouders. Een aantal stichtende leden- organisaties ontvangen een vergoeding op hun kapitaal. Hierover wordt jaarlijks in de algemene vergadering beslist. In principe wordt hetzelfde rendement uitgekeerd als de leden op hun contract toegekend kregen. Het gaat hoe dan ook om een zeer beperkte som zonder significante invloed op de kapitaalspositie. Veel belangrijker zijn de uitkeringen aan de leden in de vorm van gegarandeerde interesten en winstdeelname.

Geen verhandeling van aandelen. Er is geen waardering of mogelijkheid tot verhandeling met meerwaarde van aandelen van de vennootschap. Er is geen beleid mogelijk van kapitaalsreductie door inkoop van eigen aandelen.

6.1.1.2 Het verdienmodel van Curalia en de relatie met het kapitaalsbeleid.

Curalia streeft er naar een efficiënte organisatie te zijn ten dienste van haar leden. De inkomsten uit intredec commissies, en toeslagen, de toegevoegde waarde van de makelaarsactiviteiten en de stabiele netto inkomsten uit de verzekeringsactiviteit, dienen de werkingskosten te dragen en ook de groei van het eigen vermogen in functie van de groei van de vennootschap te dragen.

In principe zijn de volledige financiële inkomsten ten voordele van de leden. Een eerste gedeelte onder de vorm van gegarandeerde interesten. Vanaf 2015 voor nieuwe CuraNova productie wordt de interest slechts tot het eind van een kalenderjaar en daarna telkens voor een periode van één jaar gegarandeerd op de volledige reserve. Bij de formule voor de bepaling van de gegarandeerde interest wordt van de geschatte recurrente financiële inkomsten uitgegaan rekening houdend met een marge. Deze marge wordt genomen om schokken op te vangen. Aan het eind van elke gegarandeerde periode wordt beslist in welke mate er een verder rendement aan de leden wordt toegekend in de vorm van winstdeelname, in functie van de werkelijke opbrengst en de eigen vermogenspositie (risk appetite indicatoren, ORSA = Own Risk and Solvency Assessment) en de eventuele wettelijke beperkingen. Deze beslissinggang wordt hier vermeld omdat deze

belangrijker is voor het kapitaalsbeheer van Curalia dan het uitkeringsbeleid.

6.1.1.3 De Risk Appetite en de relatie met het kapitaalsbeleid.

De Risk Appetite is grotendeels bepaald door dezelfde principes als het kapitaalsbeleid: voldoende kapitaalskrachtig zijn om vlot aan de solvency II vereisten te voldoen, en de volatiliteit van deze ratio in de tijd aan te kunnen (zie risk management systeem). De risk appetite indicatoren geven een kwantitatieve onderbouw aan het kapitaalsbeleid.

6.1.1.4 ORSA en kapitaalsbeleid.

In het jaarlijkse ORSA (Own Risk and Solvency Assesment) rapport beoordeelt Curalia haar eigen kapitaalsnoden, nu en prospectief voor de komende jaren.

Ondanks het bestaan van een aantal mogelijke specifieke risico's, zoals de afhankelijkheid van fiscale en RIZIV wetgeving, oordeelt Curalia dat het niet nodig is hiervoor specifiek extra eigen vermogen aan te houden.

Curalia wenst wel met een zeer ruime marge te voldoen aan haar eigen inschatting van de nood aan eigen vermogen. Dit dient om de groei en onvoorziene risico's op te vangen.

6.1.1.5 Beroep doen op Tier II en tier III elementen

Het financieel rendement gaat naar de leden. Elk beroep op eigen vermogen Tier II of Tier III bij derden is in dit opzicht een kost voor de leden. De raad van bestuur wenst het rendement voor de leden niet te doen dalen. De beslissingen in de aanloop naar de toepassing van Solvency II en haar hogere eigen vermogensvereisten zijn hierbij illustratief.

Slechts de raad van bestuur kan beslissen hiervan af te wijken. Zij zal dit slechts doen in uitzonderlijke omstandigheden. Mogelijk voorbeeld: extra eigen vermogensvereisten voor investeringen die op termijn extra rendement voor de leden brengen.

De raad van bestuur dient zich te vergewissen dat – indien vereist- de toestemming van NBB (Nationale Bank van België) bekomen is alvorens extra eigen vermogensbestanddelen opgenomen worden.

6.1.1.6 Andere procedurele elementen.

Gezien de uiterst eenvoudige technieken voor de vorming en beheer van kapitaal en het zeer uitzonderlijk voorkomen van een afwijking, geldt voor alle procedurele kwesties: goedkeuring op het directiecomité, bespreking van het management met de externe revisor, indien deze het nodig acht de goedkeuring van NBB (Nationale Bank van België), gunstig advies van het comité voor toezicht & risico's en goedkeuring door de raad van bestuur.

6.1.1.7 Kapitaalbeheerplan op de middellange termijn.

In navolging van het voorgaande, dus haar mutualistische statuut, de verwachte vereiste solvabiliteitskapitaal positie en de verwachte ORSA (Own Risk and Solvency Assesment), is er op de middellange termijn:

- Geen emissie van kapitaal gepland
- Geen afloop van een achtergesteld krediet dat voor tier I, tier II of tier III in aanmerking komt.
- Bijgevolg ook geen implicatie op de kapitaalspositie door het voorgaande.
- De uitkeringspolitiek blijft gelijk, dat wil zeggen een vergoeding jaarlijks te beslissen aan de stichtende leden- verenigingen. Deze heeft een uiterst geringe mogelijke invloed op de kapitaalspositie.

6.1.2 Structuur, bedrag en kwaliteit van het eigen vermogen

6.1.2.1 Paid-in initial funds, members' contributions for mutual undertakings

De 'Paid-in initial funds, members' contributions for mutual undertakings' stemmen overeen met het geplaatst kapitaal van de statutaire jaarrekening en bedraagt € 850.000.

Het geplaatst kapitaal is het kapitaal gestort door de stichtende leden van de onderlinge verzekerings vereniging (met name de beroepsverenigingen).

Dit deel van het eigen vermogen heeft de kwaliteit van Tier 1 conform de solvency II wetgeving.

6.1.2.2 Surplus funds

Het 'surplus funds' bedraagt 6,8 mio op 31/12/2017 en stemt overeen met het fonds voor toekomstige dotaties.

Dit deel van het eigen vermogen wordt beschouwd als Tier 1 conform de solvency II wetgeving.

6.1.2.3 Subordinated liabilities

De 'subordinated liabilities' hebben een waarde van 10 miljoen. Het gaat om een achtergestelde lening die in januari 2006 werd uitgegeven met een vlottende rentevoet vanaf februari 2016. Deze lening wordt aan nominale waarde opgenomen.

Deze lening wordt beschouwd als Tier 2, conform de solvency II wetgeving.

6.1.2.4 Deferred tax assets

De 'deferred tax assets' vloeien voort uit het verschil tussen de onderdelen van de fiscale balans (statutaire jaarrekening) en de Solvency II-balans. Ze bedragen maximaal de belasting op de verwachte winst in de nabije toekomst (6 jaar).

Ze worden gewaardeerd op 5 miljoen op 31/12/2017 (versus 5,5 miljoen op 31/12/2016).

Het bedrag van de deferred taxes is Tier 3, conform artikel 93 (3) van richtlijn Solvency II 2009/138/CE.

6.1.2.5 Reconciliation reserve

Met de 'reconciliation reserve' kan het verschil tussen de boekwaarden en de waarden onder Solvency II in overeenstemming worden gebracht en ze vertegenwoordigt de verschillen in waardering (markwaarde versus aanschaffingswaarde).

De 'reconciliation reserve' bedraagt 59,4 miljoen op 31/12/2017 (versus 54,0 miljoen op 31/12/2016). Dit deel van het eigen vermogen is Tier 1 vermogen, conform de solvency II wetgeving.

6.1.3 Bedrag van het eigen vermogen dat in aanmerking komt om het SCR te dekken

Hieronder vindt u de bedragen van het eigen vermogen die in aanmerking komen om het vereiste solvabiliteitskapitaal (SCR) te dekken op 31/12/2017 (in '000):

	Total	Tier 1 - unrestricted	Tier 1 - restricted	Tier 2	Tier 3
Total eligible own funds to meet the SCR	82.055,9	67.048,3		10.010,0	4.997,6

Alle vermogensbestanddelen komen op 31/12/2017 in aanmerking om het SCR te dekken.

6.1.4 Bedrag van het eigen vermogen dat in aanmerking komt om het MCR te dekken

Hieronder vindt u de bedragen van het eigen vermogen dat in aanmerking komt om het vereiste minimumkapitaal (MCR) te dekken op 31/12/2017 (in '000):

	Total	Tier 1 - unrestricted	Tier 1 - restricted	Tier 2	Tier 3
Total eligible own funds to meet the MCR	71.085,0	67.048,3		4.036,7	

Tier 3 komt niet in aanmerking voor het MCR. Tier 2 komt in aanmerking voor slechts 20% van het MCR. Het eigen vermogen dat in aanmerking komt voor dekking van het MCR vertegenwoordigt 87% van het totale eigen vermogen op 31/12/2017 (84% van het eigen vermogen op 31/12/16)

6.1.5 Eigen vermogen volgens de statutaire jaarrekening en Solvency II

Hieronder vindt u het eigen vermogen van de statutaire jaarrekening en het eigen vermogen onder Solvency II op 31/12/2017(in '000):

	Wettelijke jaarrekening	Solvency II	
Geplaatst kapitaal	850	850	Paid-in initial funds, members' contributions for mutual undertakings
Herwaarderingsmeerwaarden	3.850		
Onbeschikbare reserve	3.179	3.179	Reconciliation reserve
Beschikbare reserve	28.448	28.448	Reconciliation reserve
Achtergestelde schulden	10.010	10.010	Subordinated liabilities
Fonds voor toekomstige toewijzingen	6.800	6.800	Surplus funds
		4.998	Deferred tax assets
		27.771	Reconciliation reserve (other)
TOTAAL	53.137	82.056	TOTAAL

De verschillen voor het eigen vermogen bevinden zich op het niveau van de herwaarderingsmeerwaarden, van de 'deferred tax assets' en van de 'reconciliation reserve'.

Het begrip herwaardering bestaat niet onder Solvency II vermits de activa aan marktwaarde worden opgenomen.

Het begrip 'deferred tax assets' bestaat onder Solvency II maar bestaat niet in de statutaire jaarrekening.

Met de 'reconciliation reserve' kan het verschil tussen de boekwaarden en de waarden onder Solvency II tot overeenstemming worden gebracht en ze vertegenwoordigt de verschillen in waardering (marktwaarde versus aanschaffingswaarde).

6.2 Vereist solvabiliteitskapitaal (SCR) en vereist minimumkapitaal (MCR)

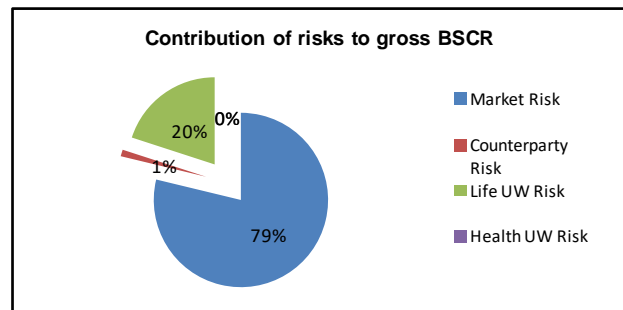
6.2.1 Vereist solvabiliteitskapitaal

Curalia past de standaardformule toe voor de berekening van het vereiste solvabiliteitskapitaal (SCR).

Op 31/12/2017 bestond het vereiste solvabiliteitskapitaal (SCR) van Curalia uit de volgende onderdelen (in '000):

SCR	63.386
ADJ TP	22.800
ADJ DT	-
OPER	2.850

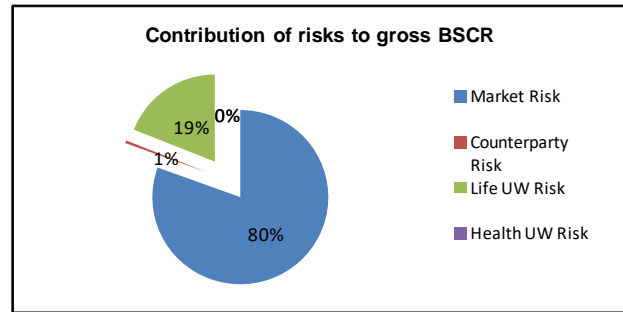
BSCR	83.336
Diversified risk	83.336
Diversification effects	- 13.184
Sum of risk components	96.521
Market Risk	76.031
Counterparty Risk	1.192
Life UW Risk	19.298
Health UW Risk	-
Non-Life UW Risk	-

In vergelijking met de cijfers op 31/12/2016:

SCR		56.339
ADJ TP	-	19.912
ADJ DT		-
OPER		2.877

BSCR		73.374
Diversified risk		73.374
Diversification effects	-	10.631
Sum of risk components		84.005
Market Risk		67.610
Counterparty Risk		432
Life UW Risk		15.963
Health UW Risk		-
Non-Life UW Risk		-

We merken op dat 80% van de bruto BSCR overeenstemt met het marktrisico.

Wijzigingen gedurende het jaar voor verzekeringstechnisch risico, marktrisico en operationeel risico zijn hierboven beschreven in Hoofdstuk 4 – Risicoprofiel.

De SCR-ratio van Curalia bedraagt 129,5% op 31/12/17 (vergeleken met 125% op 31/12/2016).

Adjustment for deferred taxes (ADJ DT)

Curalia heeft eind 2017 een netto deferred tax assets positie. De Adjustment for deferred taxes wordt beperkt tot 0.

Adjustment for technical provisions (ADJ TP)

De Adjustment for technical provisions wordt bepaald door voor elk risico een bruto resultaat en een netto resultaat te bepalen. Bij het netto resultaat wordt rekening gehouden met de impact van de voorgeschreven shock op elk aspect (dus ook op de toekomstige winstdeelnamen en dynamische interestvoet). Echter, bij het bruto resultaat wordt in elke shock hetzelfde niveau aan Future Discretionary Benefits aangehouden als in het basis scenario.

De sommatie van al de bruto resultaten op basis van de correlatiematrices leidt tot het vereiste basis solvabiliteitskapitaal (BSCR). Dezelfde sommatie van de netto resultaten leidt tot het vereiste solvabiliteitskapitaal (nBSCR). Het verschil tussen de BSCR en de nSCR is dan de Adjustment for technical provisions die niet hoger kan zijn dan de Future Discretionary Benefits.

6.2.2 Minimaal vereist kapitaal

Op 31/12/2017 bedraagt het vereiste minimumkapitaal (MCR) (in '000):

MCR - Life-only	20.183
Linear MCR	20.183
SCR	63.386
MCR cap	28.524
MCR floor	15.847
Combined MCR	20.183
Absolute floor of the MCR	3.700

In vergelijking met het vereiste minimumkapitaal van €20.333.000 op 31/12/2016, is de minimum kapitaalvereiste het afgelopen jaar gedaald omdat de best estimate van de verplichtingen (“best estimate of liabilities”) zijn gedaald.

Het minimumkapitaalvereiste (MCR) wordt berekend met de standaardformule op basis van de best estimate van de verplichtingen (“best estimate of liabilities”).

De MCR-ratio van Curalia bedraagt 352% op 31/12/2017 (versus 290% op 31/12/2016).

6.3 Gebruik van de submodule aandelenrisico op basis van de duratie voor de berekening van het SCR

Niet van toepassing voor Curalia.

6.4 Verschillen tussen de standaardformule en het intern model

Niet van toepassing voor Curalia.

6.5 Niet voldoen aan het MCR en niet voldoen aan het SCR

Niet van toepassing voor Curalia.

6.6 Overige informatie

Niet van toepassing voor Curalia.